

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 6.11.2007
СОМ(2007) 663 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО
СЪВЕТА**

Стратегия в областта на разширяването и основни предизвикателства 2007-2008 г.

{SEC(2007) 1429}
{SEC(2007) 1430}
{SEC(2007) 1431}
{SEC(2007) 1432}
{SEC(2007) 1433}
{SEC(2007) 1434}
{SEC(2007) 1435}
{SEC(2007) 1436}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА

Стратегия в областта на разширяването и основни предизвикателства 2007-2008 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Разширяването е едно от най-силните политически средства на ЕС. То обслужва стратегическите интереси на ЕС за установяване на стабилност и сигурност и за предотвратяване на конфликти. То е допринесло за увеличаване на просперитета и възможностите за растеж и за осигуряване на жизненоважни транспортни и енергийни пътища. Настоящата програма за разширяване обхваща Западните Балкани и Турция, пред които бе открита перспектива за членство в ЕС, след като изпълнят необходимите условия.

Следващата година ще бъде от основно значение за консолидиране на преходния процес на Западните Балкани. След Пакта за стабилност самите страни ще поемат отговорността за насърчаване на регионалното сътрудничество, което играе ключова роля за помиряването и установяването на добросъседски отношения. Преговорите за присъединяване с Хърватия напредват добре и скоро ще навлязат в решителната си фаза. За региона като цяло това е доказателство, че перспективата за членство в ЕС е реалност. През идната годината Споразуменията за стабилизиране и асоцииране, осъществяващи с оглед на присъединяването по-тясна връзка между партньорите в региона и ЕС, се очаква да се доближат до приключване.

Същевременно самият регион е изправен пред значителни проблеми, като се започне с необходимостта от постигане на споразумение за статута на Косово. Европейският курс на развитие на Сърбия, изграждането на държавни институции в Босна и Херцеговина с местна инициатива и постигането на по-добро управление в Бившата югославска република Македония, Албания и Черна гора също ще бъдат на челно място в дневния ред на програмата. Някои от тези страни са изправени пред значителни предизвикателства по отношение на управлението и изпълнението на ясно определени условия, свързани с Процеса на стабилизиране и асоцииране. ЕС трябва да бъде готов да окаже подкрепа през следващата година и да отговори на развитието, като използва пълноценно политическите си инструменти.

След парламентарните и президентски избори е важно Турция да продължи напред с ключовите реформи, необходими за консолидиране на основните права и свободи. Преговорите за присъединяване с Турция трябва да продължат с темпо, което отразява темпото на реформи в самата страна, както и изпълнението на съответните условия от Турция.

В този контекст последователното изпълнение на подновения консенсус, формулиран от Европейския съвет през декември 2006 г., е по-важно от всякога. Този консенсус е основан на принципите за консолидиране на задълженията, справедливи и строги условия и по-добър контакт с обществеността, съчетани с капацитета на ЕС за интегриране на нови членове. Темпото, с което страната кандидатка или потенциална кандидатка се приближава към ЕС, отразява темпото на политическите и икономически реформи в нея, както и капацитета ѝ да поеме изцяло правата и задълженията, произтичащи от членството. Комисията подобрява качеството на процеса на разширяване, като обръща внимание на проблемите в публичната администрация, съдебната реформа и борбата с корупцията на ранен етап чрез пълноценно използване на показатели и чрез осигуряване на по-голяма прозрачност на процеса. Комисията подготвя първите проучвания на въздействието, в които се анализира въздействието от присъединяването на страна кандидатка в специфични области на политиката.

Правното основание за разширяването е член 49 от Договора за Европейски съюз¹, който гласи: „всяка европейска държава, която спазва принципите, залегнали в член 6, параграф 1, може да поиска да членува в Съюза. (...)”².

Европейският съвет през декември 2006 г. заключи, че „разширяването е успех за Европейския съюз и Европа като цяло. То помогна за преодоляване на разделението на Европа и допринесе за мира и стабилността в целия континент. То вдъхнови реформи и консолидира общите принципи на свобода, демокрация, защита на правата на човека и основните свободи, на правовата държава и пазарната икономика. Разширяването на вътрешния пазар и икономическото сътрудничество доведоха до нарастване на просперитета и конкурентоспособността, благодарение на които разширеният Съюз отговоря по-добре на предизвикателствата на глобализацията. Разширяването придаде също така по-голяма тежест на ЕС на световната сцена и го направи по-силен международен партньор.“

Дванайсетте държави-членки, които се присъединиха към Съюза при петото му разширяване, продължават да демонстрират отлично спазване на законодателството на ЕС. Това е резултатът от непоколебими усилия за осъществяване на реформи в съчетание с партньорски натиск и налагане на дисциплина от страна на ЕС. Благодарение на солидната подготовка ЕС продължи да функционира безпроблемно след разширяването.

Държавите-членки във всички части на ЕС спечелиха от по-високите равнища на икономически растеж. Словения прие еврото през януари 2007 г., а Кипър и Малта ще направят това през 2008 г. Внимателната подготовка на съответните страни и Комисията, съчетана с нарастващи търговия и приток на инвестиции, помогнаха на новите държави-членки постепенно да се доближат до средния жизнен стандарт на ЕС. Между 1998 и 2006 г. БВП на дванайсетте нови държави-членки, които се присъединиха към Съюза при петото му разширяване, е нараствал средно с 4,3% годишно в сравнение с 2,2% за 15-те стари държави-членки³. Търговията между старите и новите държави-членки нарасна значително през последното десетилетие. Износът и

---

¹ На Европейския съвет през октомври 2007 г. бе постигнато споразумение за нов договор.

² Член 6, параграф 1 гласи: „Съюзът се основава на принципите на свободата, демокрацията, зачитането на правата на човека и основните свободи и на принципа на правовата държава, които са общи принципи за държавите-членки“.

³ По данни на Евростат.

вносът между десетте нови държави-членки, които се присъединиха през 2004 г. и 15-те стари държави-членки са се увеличили четирикратно за периода от 1995 до 2006 г., докато общата търговия между тях за този период се е удвоила. Включването във вътрешния пазар на дванайсет динамични икономики с над 100 милиона потребители с нарастваща покупателна способност увеличава конкурентоспособността на Съюза и тежестта му в световната икономика. Десет месеца след присъединяването си България и Румъния създават още по-голям икономически растеж и инвестиции. Прогнозите за Румъния и България за 2007 г. предвиждат много по-висок растеж от очаквания среден растеж за ЕС. В края на 2006 г. Комисията взе предпазни мерки в отговор на някои проблеми в двете страни. През юни Комисията оповести първите си доклади относно Механизма за сътрудничество и проверка на напредъка в областта на правосъдието и вътрешните работи, както и за предпазните мерки⁴. Комисията ще разгледа напредъка в тази област и ще изготви доклад в началото на 2008 г.

Що се отнася до кипърския въпрос, лидерите на кипърската гръцка и кипърската турска общност трябва да активизират усилията си за подновяване на преговорите за намиране на цялостно решение на проблема под егидата на ООН. Комисията прилага инструмента за финансова подкрепа за насърчаване на икономическото развитие на кипърската турска общност с цел улесняване на бъдещото обединение на острова. По-ефективното прилагане на Регламента за демаркационната линия ще бъде в интерес и на двете общности, тъй като ще разреши движението на лица и стоки на цялата територия на Кипър. Остава да бъде приет от Съвета регламентът относно пряката търговия със северната част на Кипър, предложен от Комисията, за да се намали изолацията на кипърската турска общност.

В страните от настоящата програма за разширяване – Западните Балкани и Турция – влиянието на ЕС допринася за стабилността и насърчава важни политически и икономически реформи. Въпреки това тези страни продължават да са изправени пред големи предизвикателства. От жизнено важно значение е перспективите на тяхното присъединяване да продължат да бъдат явни и реални, а в държавите-членки – да се мобилизира подкрепа за разширяването.

Комисията ще продължи да подобрява качеството на процеса на разширяване. Политиката на разширяване ще съсредоточи повече върху основните въпроси, свързани с изграждането на държавни институции, доброто управление, административната и съдебна реформа, правовата държава, помиряването, изпълнението на исканията на Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ) и развитието на гражданско общество. Необходимо е да бъдат насърчавани контактите между хората; по-специално, време е да се започне диалог за либерализиране на визовия режим за гражданите на страните от Западните Балкани. Развитието на регионално сътрудничество на Западните Балкани трябва да продължи, по-конкретно с поемането от местните власти на собствени инициативи в тази област.

---

⁴ Доклади относно напредъка на България и Румъния по съпътстващите мерки след присъединяването COM(2007) 377 и COM(2007) 378, 27 юни 2007 г.

Във всички страни, обхванати от програмата за разширяване, ЕС ще продължи да използва пълноценно предприсъединителните си инструменти, за да се справи с ключовите предизвикателства. Постигнатите резултати в изпълнението на ангажиментите по споразуменията за асоцииране са от особена важност за преминаването в следващия етап от пътната карта за интегриране в ЕС и подлежат на строг мониторинг. В настоящия документ Комисията определя поредица от мерки за увеличаване на информираността за законите и политиките на ЕС и за подготвяне на следващите стъпки от процеса на разширяване.

Комисията адаптира инструментите на предприсъединителната си политика към настоящите предизвикателства на разширяването. От януари 2007 г. тя използва нов финансов инструмент – Инструментът за предприсъединителна помощ (ИПП). Планирането на помощта по ИПП ще се съсредоточи по-тясно върху приоритетите на реформата и така ще отразява етапа, достигнат от всеки партньор в процеса на преход. Сега Комисията предлага преразглеждане на Партньорството за присъединяване и Европейското партньорство, които ще послужат за ключови референции при определяне на приоритетите. Тя предлага също така преработена Многогодишна индикативна финансова рамка за ИПП, обхващаща периода 2009-2011 г. Комисията ще въведе механизъм за подкрепа на развитието на гражданското общество, по-специално чрез проекти за изграждане на капацитет и за обмен. Освен това, ще бъде поставен допълнителен акцент върху програми, които подкрепят изграждането на държавни институции, доброто управление, институционалната реформа и административния капацитет.

Ще се търси оптимизиране на ефекта от предоставените помощи за развитието на частния сектор и от инвестициите в инфраструктура посредством по-интензивно сътрудничество с Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) и други международни финансови институции. Комисията ще работи в по-тясно сътрудничество с други донори по отношение на всички техни дейности и ще ги насърчава да бъдат активни в приоритетните области, посочени в настоящото съобщение. Работата ще бъде рационализирана чрез прехвърлянето на отговорности от Европейската агенция за възстановяване на делегациите и офисите на Комисията.

Държавите-членки се намират в най-добрата позиция, за да играят водеща роля в пропагандирането сред обществеността, че разширяването е в интерес на ЕС. Комисията ще продължи да дава своя принос, като насърчава по-добрия поток на фактическа информация по въпроси, свързани с разширяването. Основавайки се на съществуващата стратегия на ЕС, настоящото съобщение анализира ключовите предизвикателства по пътя към интегриране в ЕС. То очертава подход за адаптиране на инструментите на политиката на разширяване и за по-прецизно съсредоточаване върху области, в които спешно трябва да се постигане напредък, като се взема предвид и натрупаният опит от предишните разширявания.

2. НАСТОЯЩИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В СТРАНИТЕ ОТ ПРОГРАМАТА ЗА РАЗШИРЯВАНЕ

Пред страните от Западните Балкани и Турция се откри перспектива за членство в ЕС, след като изпълнят необходимите условия. Като се има предвид настоящият етап на подготовка на тези страни, тяхното присъединяване се очертава като възможно в средносрочен или дългосрочен план. Акцентът сега е върху цялостната подготовка, за да се гарантира, че страните, участващи в процеса на разширяване, се справят с основни проблеми в управлението и икономиката, както и с въпроси, свързани със законите и политиките на ЕС.

2.1. Западни Балкани

Ангажиментът на ЕС към страните от Западните Балкани в рамките на Процеса на стабилизиране и асоцииране, чиято крайна точка е евентуално членство, има значителен принос за напредъка, постигнат от страните в региона през последните години.

Стабилността бе запазена, а възстановяването след войните през 90-те години почти приключи. В страните от целия регион има демократично избрани правителства. Икономическият растеж нарасна, макроикономическата стабилност се подобри, а жизненият стандарт се покачи. В ход са важни реформи за укрепване на правовата държава и модернизирани на икономическите и социални структури. Регионалното сътрудничество се разшири, включително в областта на търговията, енергетиката, транспорта и околната среда. Страните от Западните Балкани действат все по-самостоятелно в регионални инициативи.

Всички страни от Западните Балкани напредват по пътя към ЕС, макар и с различно темпо. Хърватия води преговори за присъединяване с ЕС, а Бившата югославска република Македония получи статут на страна кандидатка. ЕС е в процес на приключване на Споразумения за стабилизиране и асоцииране със страните от региона и икономическото интегриране с ЕС е в доста напреднала фаза. Страните от Западните Балкани подписаха с ЕС споразумения за облекчаване на визовия режим и реадмисия.

Сега е необходимо тези достижения да бъдат консолидирани и да станат необратими. Налице са и други значими предизвикателства. В редица страни цялостният процес на реформи бе забавен. В много страни от Западните Балкани изграждането на държавни институции и по-доброто управление продължават да бъдат приоритетни области, които предизвикват безпокойство. Ситуацията в Косово⁵ все още изисква значително международно присъствие. Настоящият статут на Косово не е устойчив; необходимо е той да бъде незабавно определен, за да може Косово да се развива в политическо и икономическо отношение и да се гарантира стабилност в региона. В Босна и Херцеговина националистическата риторика на ключови политически лидери оспорва мирното споразумение от Дейтън/Париж и възпрепятства реформите. По крайно необходимите реформи на полицията и конституционната рамка не бе постигнат напредък. Босна и Херцеговина все още трябва да поеме пълната отговорност за своето управление, което понастоящем изисква значително международно присъствие. В

---

⁵ Съгласно Резолюция 1244 на Съвета за сигурност на ООН.

други страни е нужно конституционната рамка да бъде завършена или изцяло приложена.

Нужен е по-активен диалог и по-голяма толерантност в страните от Западните Балкани, не на последно място по етническите въпроси. Отношенията между албанци и сърби в Косово продължават да бъдат обтегнати. Освен това, косовските сърби въобще не участват в институциите и администрацията. Функционирането на държавните институции на Босна и Херцеговина продължава да бъде компрометирано от етнически разделения. В Сърбия, въпреки победата на демократичните сили на парламентарните избори и съставянето на реформистко правителство, екстремистките партии и националистическата риторика продължават да бъдат силни и се отразяват отрицателно на цялостната политическа обстановка. Демократичните сили са крехки. В Бившата югославска република Македония честото напрежение и недостатъчното сътрудничество между политическите фигури засегна нормалното функциониране на институциите и забави реформите. Спорът между правителството и опозиционна партия по конституционен въпрос доведе до бойкот на парламента от страна на тази партия. Политическата конфронтация в Албания и бавният процес на приемане на конституция в Черна гора сочат други предизвикателства пред изграждането на съвременни демокрации в тези страни. Хърватия трябва да положи още усилия за насърчаване на толерантността към малцинствата.

Постигнат бе значителен напредък в сътрудничеството с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ), което е ключово условие в Процеса на стабилизиране и асоцииране. Хърватия и Бившата югославска република Македония сътрудничат изцяло на трибунала. Сътрудничеството на Черна гора е задоволително. Сърбия постигна напредък в тази област, което позволи подновяването и техническото приключване на преговорите за Споразумение за стабилизиране и асоцииране (ССА). Босна и Херцеговина също постигна напредък в сътрудничеството си с МНТБЮ. Въпреки това, Сърбия и Босна и Херцеговина все още трябва да работят за постигането на пълно сътрудничество с трибунала, което предполага арестуването на останалите обвиняеми. Косово отбеляза известен напредък в сътрудничеството си с МНТБЮ, но заплашването на свидетели продължава да бъде буди безпокойство.

Ограничен напредък бе постигнат по отношение на завръщането на бежанци. Много бежанци и вътрешно разселени лица все още живеят при много тежки условия. Напредък бе отбелязан и при по-доброто представителство на малцинствените групи в публичните служби. Въпреки това, ромите продължават да бъдат най-уязвимото малцинство в региона. Всички страни трябва да поощряват толерантността към малцинствата и да вземат подходящи мерки за защита на лицата, които е възможно да бъдат обект на дискриминация, враждебност или насилие. Това е основно за постигането на помирение и трайна стабилност.

Укрепването на правовата държава, най-вече чрез съдебна реформа, и борбата с корупцията и организираната престъпност са основни приоритети. Повечето страни предприеха стъпки за подобряване на организацията и функционирането на своите съдебни системи. Полагат се усилия за по-активна борба с организираната престъпност, които вече постигнаха първите резултати. За целите на борбата с корупцията се създават законодателство и институции; в няколко страни се водят разследвания и са заведени дела. Въпреки това е необходимо значително подобряване на съдебните системи в страните от региона. Необходимо е провеждането на широкообхватни и последователни реформи, за да се гарантира независимостта, ефективността и

отчетността на съдебната система. Корупцията продължава да бъде широко разпространена и е дълбоко вкоренена в обществото. Във всички страни от Западните Балкани взетите мерки не съответстват на измеренията на проблема. Нужна е силна политическа воля за изкореняване на корупцията и съдебно преследване на виновните, включително по високите етажи на властта. Организираната престъпност все още буди сериозно безпокойство. Престъпните мрежи обхващат различни социално-икономически сектори и политиката. Те често се възползват от недостатъчната прозрачност при възлагането на обществени поръчки, инвестиционното планиране и приватизацията. Регионът е изходен и транзитен пункт за трафик на хора и наркотици. Необходими са значителни и последователни усилия в тази област.

Както бе посочено на Европейския съвет в Мадрид през 1995 г., административният капацитет е решаващ аспект за изпълнението на поставения в Копенхаген критерий за членство, а именно способността да се поемат произтичащите от членството задължения. Реформата в публичната администрация в региона продължава и досега са постигнати известни положителни резултати като рамкови стратегии и законодателство. Хърватия показва, че разполага със значителен административен капацитет за прилагане на Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА). Сърбия също разполага със значителен административен капацитет за прилагане на ССА. Сега е нужно този капацитет да бъде надграден и осъвременен за привеждането в съответствие със законите и политиките на ЕС. Навсякъде другаде административният капацитет е слаб и се отразява върху реформите и привеждането в съответствие с ЕС; необходими са допълнителни усилия в това отношение. Във всяка страна трябва да има по-голям ангажимент за създаването на държавна служба, която е ефективна, стабилна и подотчетна както на централно, така и на местно равнище. В няколко страни наемането, повишаването и уволняването на държавни служители не се основават на обективни и прозрачни критерии. Етичните стандарти в държавната служба трябва да бъдат укрепени. В Босна и Херцеговина и в други страни трябва да бъдат извършени реформи в полицията и службите за сигурност.

Гражданското общество е основен елемент от европейския обществен живот. Страните от Западните Балкани положиха усилия за приемането на законодателство и стратегии, които благоприятстват в по-голяма степен развитието на гражданското общество. Предприети бяха първи стъпки към по-отворена демокрация на участието. Въпреки това, гражданското общество в региона продължава да бъде слабо. Войните и етническият конфликт са нанесли сериозни щети на социалната структура на региона. Местните неправителствени организации трябва да бъдат обучени, за да се приспособят към настоящите условия. Необходими са допълнителни усилия за по-голяма свобода на сдружаване и за прилагането на регулаторни рамки и обществени стимули за развитието на организации на гражданското общество.

Като цяло, икономическият растеж в региона е относително висок и средната заплата се увеличава. Процентът на инфлацията е нисък и стабилен. В повечето страни от региона се води предпазлива фискална и парична политика. Финансовите системи бяха доразвити. Системите за управление на публичното финансиране бяха подобрили. Бяха предприети стъпки за подобряване на бизнес климата. Всички страни от Западните Балкани продължават да реструктурират и да отварят икономиките си. Степента на икономическа интеграция с ЕС вече е висока и продължава да нараства. Споразуменията за стабилизиране и асоцииране и новото Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА) създават заедно благоприятна рамка за търговия и инвестиции на Балканите, какъвто бе случаят с Централна и Източна Европа

през 90-те години. Няколко страни имат амбициозни планове за осъвременяване на физическата инфраструктура и модернизиране на системите за социална сигурност.

Нарастването на конкурентоспособността, намаляването на високата безработица и насърчаването на развитието на човешките ресурси и инфраструктурата са основни предизвикателства в целия регион. В редица страни все още са налице значителни фискални рискове, а външните дисбаланси са доста големи. Страните бележат различен напредък по отношение на разкриването на нови работни места, като в някои страни безработицата е над 35%, а несъответствието между наличната и необходимата работна ръка нараства. Пазарите на труда все още не предлагат подходяща комбинация между гъвкавост и сигурност на работниците и работодателите, а данъците върху заплатите за регистрираните дружества са относително високи. В селската икономика трябва да има още по-голямо разнообразие. Фискалната консолидация и реструктурирането на предприятия трябва да продължат. Плановите за приватизация в страните трябва да бъдат изпълнени. Необходимо е още да се стимулират инвестициите и растежът на малките и средни предприятия (МСП), включително чрез по-добър достъп до финансиране. Правителствата трябва да подобрят бизнес климата и да стимулират трудовата заетост. Те трябва да намалят бюрокрацията, да укрепят правовата държава и да осигурят надеждно регистриране на земята и прозрачни процедури при приватизацията. В някои страни правната рамка, гарантираща правилното функциониране на пазарите, трябва да бъде завършена и приложена. Необходимо е да се опростят данъчните режими. Това ще стимулира икономическата дейност и ще съкрати големия дял на неофициални икономически дейности. В допълнение са нужни мерки за улесняване на достъпа до финансиране и използване на електронните технологии.

Турция

От декември 1999 г., когато Европейският съвет даде на Турция статут на страна кандидатка, страната извърши значителни промени. Европейската перспектива се оказа един от основните стимули за реформи в политическата и правната система и в икономиката в Турция. Смъртното наказание бе премахнато, функционирането и съставът на Съвета за национална сигурност бяха изменени с цел да се засили гражданският контрол над въоръжените сили, а поредица от изменения на конституцията разшириха демократичните свободи. Бе отбелязан напредък в области като правата на жените и децата и борбата с мъченията, като регистрираните случаи на мъчения и малтретиране намаляха още.

В икономическо отношение след тежката финансова криза през 2001 г. благодарение на стабилната макроикономическа политика и структурните реформи, насочени към постигането на дългосрочна устойчивост на икономиката, икономиката бързо се възстанови и инвестиционният климат се подобри. Това доведе до висок растеж на БВП, който достигна 6,1% през 2006 г. От 2001 г. насам инфлацията намаля, а турската лира запази силните си позиции. Въпреки това, развитието на Турция продължава да бъде в значителна степен повлияно от международните финансови тенденции. От създаването на Митническият съюз през 1995 г. стойността на търговията с Европейския съюз се утрои по текущи цени. Това отразява голямото търсене на продукти и услуги от ЕС, съчетано с добро представяне на турския износ. В допълнение, равнището на преките чуждестранни инвестиции достигна през 2006 г. нов рекорд от 16 милиарда евро, което представлява 4,9% от БВП на Турция, като тези инвестиции са основно от Европейския съюз.

Тези реформи и стратегическото значение на отношенията между ЕС и Турция доведоха до започването на преговори за присъединяване през октомври 2005 г. Основен принцип в този процес е, че темпото на преговорите зависи от темпото на реформите в Турция.

Осъществяването на реформи е неравномерно и от 2005 г. насам бе забавено. През изминалата година Турция премина през конституционна криза, свързана с избора на президент на републиката, която доведе до предсрочни парламентарни избори. Военните направиха публични изявления, надхвърлящи правомощията им. Въпреки това, по време на предизборната надпревара се състояха открити дискусии по редица традиционно деликатни теми, на които едно динамично гражданско общество обяви волята си за демокрация и светска държава. На изборите за парламент демократичните стандарти и принципът на правовата държава бяха изцяло спазени. Новият парламент е представителен за политическото многообразие в страната. Президентът на републиката бе избран в съответствие с разпоредбите на конституцията, а в гражданско-военните отношения надделя демокрацията. Правителството започна работа по изготвянето на нова конституция.

Сега Турция трябва да поднови динамиката на политическите реформи. Необходими са значителни по-нататъшни усилия, по-специално в области като свободата на изразяване и правата на немюсюлманските религиозни общности. Допълнителен напредък трябва да бъде отбелязан в борбата с корупцията, в съдебната реформа, правата на синдикатите и правата на жените и децата, а отчетността на публичната администрация трябва да се увеличи. В югоизточната си част Турция трябва да създаде условия, позволяващи на предимно кюрдското население да се възползва изцяло от правата и свободите си. Комисията ще продължи да следи отблизо процеса на политически реформи, включително гражданския контрол върху силите за сигурност.

В отговор на поредица от въоръжени нападения на ПКК, при които имаше множество пострадали, парламентът прие през октомври 2007 г. предложение, позволяващо на правителството да предприеме военна намеса в северната част на Ирак. На 22 октомври председателството на ЕС потвърди, че Съюзът безусловно осъжда терористичните нападения на ПКК в Турция. Председателството заяви, че „международната общност, по-специално всички ключови участници от региона, трябва да подкрепят усилията на Турция да защити населението си и да се бори с тероризма, като същевременно съблюдава принципа на правовата държава, опазва международния и регионалния мир и стабилност и се въздържа от крайни военни действия“.

Необходими са по-нататъшни структурни икономически реформи и фискална консолидация, за да се неутрализират останалите рискове за макроикономическата стабилност. Основните предизвикателства са структурните слабости и липсата на гъвкавост на пазара на труда, качеството на квалификациите на работната ръка, ниските равнища на заетост особено сред жените, големият дял на сивата икономика и реформите в системата за социална сигурност и в енергийния сектор. Разнообразието на селската икономика продължава да бъде ограничено. Уязвимостта на ромите трябва да бъде преодоляна. Турция все още се нуждае от цялостен подход за икономическото и социално развитие на югоизточната част.

Добросъседските отношения продължават да бъдат от ключово значение. Очаква се също така Турция да осигури цялостно, недискриминационно прилагане на Допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране.

3. СТРАТЕГИЯ НА РАЗШИРЯВАНЕ: ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАСТОЯЩАТА ПРОГРАМА

3.1. Подновен консенсус за разширяването

Процесът на разширяване на ЕС допринася за мир, стабилност, реформи и насърчаване на европейските ценности. Ефективността на условията като стимул за реформи зависи от поддържането на реална перспектива за евентуална интеграция в Съюза. Тази перспектива трябва да бъде още по-ясна за гражданите на съответните страни. Никога по-рано перспективата за членство не е била толкова важна като помощно средство за страните да преодолеят кризи, слабости на държавата и предизвикателства пред демокрацията.

Строгите условия на всеки етап от процеса на разширяване допринасят за консолидирането на реформите във всички страни кандидатки и потенциални кандидатки и за подготовката на бъдещите държави-членки да изпълняват задълженията си, произтичащи от присъединяването. Напредъкът на всяка страна към Европейския съюз зависи от нейните собствени усилия за изпълнение на критериите от Копенхаген, а за Западните Балкани - и от усилията им за изпълнение на условията по Процеса на стабилизиране и асоцииране.

Сериозно внимание се обръща на капацитета на ЕС за интеграция на ключови етапи от процеса на присъединяване. Подобряването на качеството на процеса на присъединяване, за което бе взето решение на Европейския съвет през декември 2006 г., гарантира, че напредъкът на страните кандидатки и потенциални кандидатки към членство в ЕС се определя от успеха, с който те се справят с ключовите изисквания. Показателите за отварянето и затварянето на преговорни глави, провеждането на проучвания на въздействието на ключови етапи от процеса на разширяване по ключови политики на ЕС и обвързаността с политически реформи играят все по-голяма роля в този процес.

3.2. Съсредоточаване върху основни въпроси

Горепосочените предизвикателства дават основание за съсредоточаването на повече внимание върху ключови приоритети на реформите, свързани с изграждането на държавни институции, управлението и социално-икономическите реформи. Понастоящем Комисията предлага ревизирани партньорства за присъединяване и европейски партньорства, които отразяват тези приоритети. Партньорствата направляват страните по европейския им курс и посочват приоритети за предприемане на финансова подкрепа. Още на ранен етап те дават по-голям приоритет на основни въпроси, свързани с управлението, като институционално изграждане, съдебна и административна реформа и предотвратяване на организираната престъпност и корупцията. По-голямо внимание ще бъде отделено на такива трудни въпроси, най-вече в контекста на политическия и икономическия диалог. Необходимо е по-активно сътрудничество между страните от Западните Балкани, институциите и агенциите на ЕС и държавите-членки в борбата с трансграничната престъпност. Въпросите, свързани с прилагането на законите и политиките на ЕС, трябва да бъдат разглеждани в последователност в зависимост от капацитета на страните и напредъка при предприемането на основни реформи.

Предприсъединителният механизъм за фискален надзор, който от 2006 г. се прилага и към страните потенциални кандидатки, ще продължи да подкрепя икономическите реформи във всички страни кандидатки и потенциални кандидатки.

Регионалното сътрудничество и добросъседските отношения продължават да бъдат от ключово значение за европейската интеграция. Напредъкът в тези области укрепва доверието и носи конкретни ползи посредством стабилност в региона, по-добри трансгранични връзки и подобрена инфраструктура. Те от своя страна водят до икономически преимущества като по-бърз растеж и повече преки чуждестранни инвестиции.

Взаимното опознаване и разбирателство изискват по-нататъшно развитие на гражданското общество и на диалога между гражданите на държавите-членки на ЕС и на страните участнички в разширяването. От 2005 г. насам Комисията е оказала финансова подкрепа за проекти за диалог с и между страните от Западните Балкани, както и с Турция. Подкрепата за гражданското общество е от първостепенна важност за взаимното разбирателство и за укрепването на демократичните структури в обществото. Комисията ще предприеме допълнителни мерки за насърчаване на развитието на гражданското общество и диалога, използвайки Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП).

3.3. Подпомагане на преговорите за присъединяване

Преговорите за присъединяване с Хърватия и Турция започнаха през октомври 2005 г. с единодушно решение на държавите-членки след поредица от сериозни политически и правни реформи. Преговорният процес доближава двете страни до ЕС и е от стратегически интерес за него. Преговорите се водят въз основа на строгите рамки, договорени от Съвета. Те напредват едновременно с напредъка на политическите и икономическите реформи и транспонирането и прилагането на законодателството на ЕС.

Европейският съвет от декември 2006 г. взе решения, свързани с провеждането и качеството на процеса на присъединяване. Бяха направени значителни стъпки за прилагане на заключенията на Европейския съвет. Комисията използва изцяло възможността за предлагане на показатели, чрез които да се определят условията за започване и приключване на преговорите по отделните глави в светлината на постигнатия напредък намясто. Тя е в процес на публикуване на първите проучвания на въздействието, тъй като започват преговорите по ключови глави. През есента Комисията ще оповести проучване на въздействието относно бъдещото участие на Хърватия в сектора на ЕС за *каботаж* на автомобилните превози. В зависимост от напредъка на преговорите следващата година ще бъдат представени още проучвания на въздействието – за Хърватия относно свободното движение на работници и за Турция относно енергийните доставки. Съюзът участва в активен политически и икономически диалог, а резултатите от него се интегрират в преговорния процес. В този контекст специално внимание се отделя на уреждането на нерешени двустранни въпроси между страните кандидатки и държавите-членки, както и на развитието на добросъседски отношения. Въпроси, свързани със съдебната власт и основните права, са подробно разгледани в специална преговорна глава. Необходимо е да се припомни, че преговорите може да бъдат прекъснати при тежко и продължаващо нарушаване на принципите на свободата, демокрацията, зачитането на правата на човека и основните свободи и на принципа на правовата държава, на които се основава Съюзът.

Напредъкът на **Хърватия** към членство е силен сигнал към останалите страни от Западните Балкани относно перспективите за тяхното членство, когато изпълнят необходимите условия. Процесът на присъединяване на Хърватия допринася за решаване на двустранни и регионални проблеми и насърчава помирението. Той защитава стратегическите интереси на ЕС в областта на сигурността и предотвратяването на конфликти в регион, който граничи с държави-членки.

Настоящата фаза на преговорите за присъединяване по глави, специфични за политиките на ЕС, налага решаването на технически въпроси, свързани с привеждането в съответствие. Комисията представи на Съвета всички доклади от подробни проверки за Хърватия. Понастоящем вниманието е насочено към изпълнението от страна на Хърватия на показателите за отваряне на съответните глави. При условие че тези показатели бъдат изпълнени, през предстоящата година е възможно да бъде отбелязан значителен напредък в преговорите за присъединяване с Хърватия. Хърватия трябва да постигне по-нататъшен напредък в съдебните и административните реформи, правата на малцинствата и завръщането на бежанците, както и в реструктурирането на тежката индустрия.

Непоколебимият ангажимент на **Турция** за извършването на реформи е от първостепенно стратегическо значение за сигурността и стабилността на ЕС. Турция представлява своеобразна допирна точка между Запада и мюсюлманския свят. Това бе недвусмислено подчертано от инициативата за насърчаване на диалога „Алианс на цивилизациите“, проведена под егидата на ООН. Присъединяването на Турция към ЕС, основано на коренни демократични промени, се следи с интерес в Близкия изток и в мюсюлманския свят. Турция подкрепя също така мирния процес в Близкия изток, както и диалог с Иран по ядрения въпрос. Страната разполага със значителни средства за сигурност, които предостави в редици мисии на ЕС и НАТО - от Западните Балкани до Демократична република Конго и от Дарфур до Афганистан. Турция има потенциала да стане основен енергиен път между ЕС и най-големите източници на петрол и газ в света и по този начин да се превърне в ключов фактор за сигурността на енергийните доставки за Европа. Привеждането на политиката ѝ в съответствие с политиките на ЕС ще донесе значителни ползи в области като контрола на миграцията и околната среда. Турция последователно отбелязва висок и стабилен икономически растеж и е сред водещите търговски и инвестиционни партньори на ЕС.

Тези съображения от стратегически характер са налице още от началото на отношенията между ЕС и Турция през 1959 г. Перспективата за членство на Турция в ЕС датира още от 1963 г., когато страната подписва споразумение за асоцииране с Европейската икономическа общност. Споразумението недвусмислено предвижда присъединяване както в преамбюла, така и в член 28. Това отразява важната стратегическа роля на Турция още от създаването на Европейския съюз. Понастоящем Турция е единствената страна, с която ЕС е установил митнически съюз, договорен през 1995 г. През 1999 г. тя получи статут на страна кандидатка. Общата цел на преговорите е присъединяване, както бе договорено от всички държави-членки през октомври 2005 г. Преговорите с Турция са процес с отворен край и резултатът от тях не може да бъде гарантиран предварително. Напредъкът в преговорите е неразривно свързан с напредъка на реформите и привеждането в съответствие със законите и политиките на ЕС.

От първостепенно значение е Европейският съюз да спазва ангажиментите си и да продължи процеса на преговори, а отварянето на глави да става веднага след изпълнението на техническите условия в съответствие с преговорната рамка от октомври 2005 г. и решението на Съвета от 11 декември 2006 г. Процесът на подробни проверки на Турция навлезе в заключителната си фаза и Комисията ще представи на Съвета повечето доклади до края на тази година. Турция трябва да положи нужните усилия, за да изпълни показателите, определени от Съвета за отварянето на повечето глави. Възобновеният импулс в процеса на политически реформи в Турция ще има пряко въздействие върху темпото на преговорите за присъединяване. При условие че тези показатели бъдат изпълнени, през предстоящата година е възможно да бъде отбелязан напредък в преговорите за присъединяване с Турция.

Добросъседските отношения продължават да бъдат от ключово значение. В съответствие с Декларацията на ЕС от 21 септември 2005 г. и заключенията на Съвета от 11 декември 2006 г. се очаква също така Турция да осигури цялостно, недискриминационно прилагане на Допълнителния протокол към Споразумението от Анкара и да премахне всички пречки пред свободното движение на стоки, включително ограниченията за транспортните средства спрямо Република Кипър. Очаква се също така Турция да постигне напредък към нормализиране на двустранните отношения с Република Кипър.

3.4. Укрепване на европейската перспектива за Западните Балкани и насърчаване на регионалното сътрудничество

Всички страни от Западните Балкани имат перспектива за евентуално членство в ЕС. Бъдещето на Западните Балкани е в рамките на Европейския съюз. Процесът на стабилизиране и асоцииране и програмата от Солун от 2003 г. все още съставляват рамката на политиката на ЕС към този регион. Регионалното сътрудничество носи осезаеми преимущества за гражданите на Западните Балкани и допринася за насърчаване на реформите и помирието.

ЕС ще продължи да прилага строги условия за напредъка на страните от Западните Балкани към ЕС. Постигането на задоволителни резултати, по-специално по отношение на изпълнението на задълженията по споразуменията за стабилизиране и асоцииране (ССА), включително разпоредбите за търговията, е основен фактор по пътя към евентуално членство. Установяването на стабилни институции е решаващо за прилагане на разпоредбите на ССА и за безпроблемното функциониране на различните съвместни институции.

Комисията продължава да подкрепя всички страни от Западните Балкани в европейския им курс на развитие, доколкото те постигат напредък по предложената през 2005 г. пътна карта. Тя ще даде изцяло приоритет на стабилността на Косово и перспективата за членство в ЕС.

Срещата на върха в рамките на Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ) през май 2007 г. в Загреб увенча прехода към регионална инициативност в процеса на регионално сътрудничество. Пактът за стабилност изпълни до голяма степен задачата си и ще бъде заменен с нов Съвет за регионално сътрудничество (СРС), свързан с ПСЮИЕ. Назначен бе Генерален секретар на СРС, а Сараево бе избран за седалище на секретариата. При българското председателство бе подписано споразумение за страна домакин с Босна и Херцеговина и бе създаден секретариатът. Очаква се последното заседание на Регионалната маса на Пакта за стабилност и първата среща на СРС да се състоят в София в началото на 2008 г., когато специалният координатор на Пакта за стабилност ще предаде функциите си на генералния секретар на СРС. Новите структури трябва да започнат да функционират бързо, особено секретариатът и бюрото му за връзка в Брюксел. ПСЮИЕ и СРС ще предоставят обща рамка за регионално сътрудничество. Комисията ще участва в СРС и ще насърчава всички участници в него да играят активна роля. Надграждайки опита, натрупан с Пакта за стабилност, Комисията възнамерява да сътрудничи на ПСЮИЕ и СРС за прилагане на Инициативата за намаляване на риска от бедствия, както и на Инициативата за предотвратяване и подготвеност при бедствия, започната в рамките на Пакта за стабилност. Комисията възнамерява също така да приобщи още повече страните от Западните Балкани към работата, свързана с механизма на Общността за гражданска защита при спешни ситуации като наводнения, горски пожари или земетресения.

През юли влезе в сила новото Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА). Наскоро приключи ратифицирането от всички страни по споразумението и тази регионална зона на свободна търговия е действаща в целия регион. Европейската комисия възнамерява да подкрепи ЦЕФТА с техническа помощ и първоначално тригодишно финансиране на секретариата на ЦЕФТА. Всички страни си сътрудничат в рамките на Европейската харта за малките предприятия. Прилагането на Договора за енергийна общност напредва. В момента тече ратифицирането на документа за Обща европейска въздухоплавателна зона. Останалите подписващи страни трябва да ратифицират тези инструменти. Тези споразумения допринасят за ранно интегриране във вътрешния пазар на ЕС за енергия и авиационен транспорт. Изготвени са подробни пътни карти и планове за действие в областта на електроенергията и газа.

С цел повишаване на информираността за законите и политиките на ЕС бюрото TAIEХ⁶ на Комисията ще организира в страните потенциални кандидатки срещи за представянето на техническа информация, която ще бъде от полза за управлението, бизнеса и обществото. Регионалното училище по публична администрация ще допринесе за укрепване на административния капацитет на Западните Балкани. Отделени са средства от ЕС за превръщане на съществуващата мрежа в училище със седалище в региона на Западните Балкани.

---

⁶ Бюро за техническа помощ и обмен на информация.

Необходимо е гражданите на Западните Балкани да почувстват осезаеми подобрения като резултат от европейската интеграция на своите страни. От основно значение за тях е сами да поемат инициативата и отговорността за помиряване и за осъществяване на необходимите реформи. Трябва да има повече контакти между населението на държавите-членки и на страните от региона, както и между хората в самия регион.

Улесняването на пътуването до Европейския съюз е от първостепенно значение за населението и правителствата на страните от Западните Балкани. В Солун този факт бе признат от ЕС, който се ангажира с предприемането на стъпки за постигане на тази цел. При стъпките за либерализиране на пътуванията трябва да се вземат предвид интересите на ЕС, свързани с вътрешната сигурност и миграцията. От много години е установен безвизов режим с Хърватия. Неотдавна Комисията договори с останалите страни от региона споразумения за облекчаване на визовия режим и споразумения за реадмисия. Тези споразумения бяха подписани през септември и се очаква в скоро време да бъдат одобрени от Съвета, за да могат да влязат в сила на 1 януари 2008 г. Споразуменията значително ще подобрят условията за получаване на визи за пътуване до ЕС. Важно е държавите-членки да гарантират правилното им прилагане.

Споразуменията за облекчаване са важна крачка към пълното либерализиране на визовия режим. Комисията смята, че е време за постепенно либерализиране на визовия режим със страните от Западните Балкани чрез предприемането на по-нататъшни конкретни стъпки. За тази цел Комисията предлага да започне диалог с всяка от засегнатите страни с оглед изготвянето на пътна карта на условията, които трябва да бъдат изпълнени. Условията ще обхващат ефективно прилагане на споразуменията за реадмисия, както и напредък в ключови области като управлението на границите, сигурността на документите и борбата с организираната престъпност. Тези пътни карти ще позволят на засегнатите страни да съсредоточат по-добре усилията си за реформи и същевременно ще укрепят доверието в ангажимента на ЕС към народите от региона.

Мерките за подобряване на междучовешките контакти, включват също разширяване на сътрудничеството в образованието и възможности за мобилност на студенти и дипломанти по програмите Темпус и Еразмус-Мундус. Още 100 учащи се от региона могат да участват в програми за следдипломно обучение в ЕС през учебната 2007/2008 г. От 2008 г. до 500 студенти годишно ще могат да се възползват от програмите за обмен между държавите-членки на ЕС и региона. Съвместно с държавите-членки и други двустранни донори Комисията ще проучи още възможности за отпускане на стипендии. Освен това, ще бъде предоставена предприсъединителна финансова подкрепа и за участието на младежи, младежки организации, културни дейци, организации на гражданското общество и научни работници от Западните Балкани в програми на ЕС. Комисията ще насърчава инициативи и проекти, свързани с Европейската година за межкултурен диалог, която ще бъде отбелязана през 2008 г. В рамките на новия механизъм на Комисията за гражданско общество ще бъдат предприети мерки в подкрепа на мрежите и обмена между групи на гражданското общество в региона и на европейско равнище.

Активното участие на парламентите е от ключово значение за напредъка на страните по пътя към ЕС. Парламентарното сътрудничество се засили както в района на Западните Балкани, така и с ЕС. Комисията в сътрудничество с Европейския парламент ще насърчава дейности, съсредоточени върху европейската интеграция.

3.5. По-голяма подкрепа за реформите

На 1 януари бе въведен Инструментът за предприсъединителна помощ (ИПП). Целта е да се осигури съгласувана рамка за помощ за страните кандидатки и потенциални кандидатки. Общността ще продължи да подкрепя тези страни в усилията им за укрепване на демократичните институции и правовата държава, за реформиране на публичната администрация и за установяване на функциониращи пазарни икономики. Подкрепата ще бъде под формата на проекти за институционално изграждане и трансгранично сътрудничество, както и, в зависимост от степента на подготвеност на страните, подкрепа за регионални мерки, мерки, свързани с човешките ресурси и с развитието на селските райони.

Отбелязан е напредък в подготовката за плавно прехвърляне на управлението на помощта от Европейската агенция за възстановяване към делегациите и бюрата на Комисията в Белград, Подгорица, Прищина и Скопие. Процесът ще приключи до края на 2008 г. Агенцията участва в предоставянето на помощ за възстановяване на страните след конфликт. С въвеждането на ИПП властите бенефициери разполагат с по-голяма инициатива при планирането на предприсъединителната помощ. Те самите трябва да се подготвят, за да поемат отговорността за управлението на средствата от ЕС.

Косово заслужава специално внимание. Задоволяването на нуждите му от значително външно финансиране трябва да бъде поето до голяма степен от донори. Необходимо е ЕС и държавите-членки да поемат водещата инициатива в международната общност в съответствие с ключовата роля на ЕС в Косово след определянето на статута.

ИПП ще помогне на бенефициерите да засилят капацитета си посредством институционално изграждане, добро управление и развитие на малките и средни предприятия. Специално внимание ще бъде отделено на административната и съдебната реформа и правовата държава. Освен това, ще бъдат положени усилия за подобряване на управлението от страна на партньорите на държавното финансиране, както и за увеличаване на капацитета им за пълноценно използване на предприсъединителната подкрепа. TAIEХ предлага бърза подкрепа, оказвана от служители в публичния сектор на публичните институции на страните, които участват в разширяването. Използвайки резултатите от SIGMA⁷ и TAIEХ, туинингът между държавни администрации ще окаже средносрочна подкрепа за управлението в допълнение към традиционните туининг проекти, свързани със законите или политиките на ЕС.

Комисията ще създаде нов механизъм за финансиране по ИПП за насърчаване на развитието на гражданското общество и диалога. Съгласувано ще бъдат планирани национални проекти и проекти с множество бенефициери, които да стимулират развитието на гражданското общество във всяка страна. Целта ще бъде да се укрепят структурите на гражданското общество и ролята им в политическия процес, да нарасне капацитетът на организациите на гражданското общество за разработване на трансгранични проекти и мрежи и да се запознаят представители на гражданското общество и лица, формиращи общественото мнение, с политиките и дейностите на ЕС. Механизмът ще увеличи капацитета на местните организации на гражданското

---

⁷ SIGMA – Подкрепа за подобряване на държавните институции и системите за управление – програма на ОИСР, подкрепена от Комисията в контекста на разширяването.

общество за гражданско мобилизиране, за защита и популяризиране на възгледи, за разработване и управление на проекти за насърчаване на мрежи и ще подкрепя диалога им със съответните структури в ЕС. Ще бъдат застъпени правата на човека, равенството между половете, социалното включване, здравеопазването, околната среда, защитата и представителството на бизнес интереси и защитата на потребителите. Механизмът ще насърчава сътрудничеството и трансфера на ноу-хау между бизнеса, синдикатите и професионалните организации в страните партньорки и съответните организации на равнище ЕС. Ще бъде изготвена програма за посещения за запознаване на формиращи общественото мнение ключови лица от националната и местна политика, религиозния живот, журналистическите среди, синдикатите и бизнес асоциации с политиките и дейностите на ЕС и за запознаването им с колеги от ЕС.

Предвид бюджетните ограничения по-тясното координиране между донорите е важен елемент от новия регламент за ИПП. Комисията ще координира отблизо подкрепата в рамките на ИПП с тази на международните финансови институции и на други донори, за да се отговори на основни нужди, свързани с икономическото и социално развитие. Комисията е в процес на създаване на инфраструктурен инструмент, който от 2008 г. ще се финансира от ИПП и ще помага за разработването на инфраструктурни проекти. Ще бъдат застъпени транспортът, енергетиката и инфраструктурата, свързана с околната среда, както и инвестиции в социални области като здравеопазване, образование, жилищен фонд и бежанци. Други инициативи включват Европейския фонд за Югоизточна Европа (ЕФЮЕ), насочен към развитието на частния сектор, и механизма за енергийна ефективност. По този начин подкрепата в рамките на ИПП ще се стреми да постигне икономически най-целесъобразното съчетание на безвъзмездни средства и заеми. В тези съгласувани действия ще участват ЕИБ, ЕБВР и други международни финансови институции като Световната банка и банката на Съвета на Европа.

3.6. Спечелване на обществена подкрепа за разширяването

Комуникацията е крайъгълен камък в стратегията на ЕС за разширяването. Преимуществата и предизвикателствата на разширяването трябва да се представят по-по-добре пред обществеността. Общественото мнение в ЕС за бъдещо разширяване е повлияно от нагласи, свързани с минали разширявания. От основно значение е гражданите да бъдат изслушвани, тревогите им да бъдат обсъждани и да се предоставя повече информация. ЕС трябва да представя повече фактическа информация за разширяването, за да може обществеността да е наясно както с ползите, така и с предизвикателствата.

ЕС е изправен пред предизвикателството да формулира посланията за разширяването както в държавите-членки, така и в страните кандидатки и потенциални кандидатки.

Основните предизвикателства в *държавите-членки* са предоставянето на факти за петото разширяване, по-специално за ефекта от него по отношение на икономическия успех и укрепването на ролята на ЕС на световната сцена, и изтъкването на ползите и предизвикателствата от настоящия процес на разширяване. Институциите на ЕС и държавите-членки трябва да дадат на обществеността в ЕС информация за страните кандидатки и потенциални кандидатки и да обяснят функционирането на разширяването като поэтапен и внимателно направляван процес. Необходимо е да насърчим дискусиите по въпроси на разширяването на всички равнища на обществото.

Основните предизвикателства в *страните кандидатки и потенциални кандидатки* са изтъкването на ангажимента на Съюза към тяхната европейска перспектива и разясняване на условията за напредък на всяка страна по пътя към ЕС, като всяка страна е оценявана по собствените си резултати. Хората трябва да разберат, че напредъкът към ЕС зависи от темпото на реформи във всяка страна. Колкото по-бърз и по-ефективен е процесът на реформи в страните, толкова по-бърз ще бъде напредъкът им по пътя към членството и всички произтичащи от него преимущества. Необходимо е ЕС да подкрепи правителствата на тези страни в усилията им да обяснят естеството на ЕС и да покажат как по-тесните връзки с ЕС по време на подготовката за членство ще бъдат от полза за техните граждани. Гражданите трябва да знаят повече за предимства като предприєдинителната финансова помощ и техническите консултации, облекчаването на визовия режим и отпускането на стипендии.

За да се помогне за по-ефективното информиране за разширяването, Комисията приканва правителствата на държавите-членки и на страните кандидатки и потенциални кандидатки да изготвят планове за комуникация. Тези планове трябва да са насочени към лица, формиращи общественото мнение, в политиката, медиите, академичните среди, бизнеса, социалните партньори, младежта. Новият механизъм на Комисията за насърчаване на развитието на гражданското общество и диалога също ще допринесе за тези усилия.

Държавите-членки трябва да поемат инициативата при разясняването и защитаването на политиките, за които са се договорили, като насърчават диалога и обясняват ползите от разширяването. Участието на депутати от Европейския парламент и от националните парламенти, както и на регионалните и местни власти и гражданското общество, също е от първостепенно значение. Тези участници са най-близо до обществеността и имат ключова роля за провеждането на информирана дискусия за разширяването.

Комисията ще допълни тези усилия, като предостави информация за политиката на ЕС за разширяването, както и предприєдинителна подкрепа. Тя ще оспори митовите с факти и ще използва пълноценно представителствата си в държавите-членки и делегациите си в страните, участващи в разширяването. Комисията ще работи за провеждането на диалог за разширяването с влиятелни обществени личности и ще надгради опита, придобит през 2007 г. от редица успешни проекти, свързани с комуникацията, по-специално тези с търговски камари и студентски организации.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Въз основа на гореизложените анализ Комисията прави следните заключения:

- 1) Разширяването допринесе за мира, демокрацията и стабилността на целия континент и донесе конкретни ползи като по-голяма търговия, повече инвестиции и по-висок икономически растеж. Понастоящем Съюзът е по-конкурентоспособен и може да отговори по-добре на предизвикателствата на глобализацията. С разширяването ЕС има по-голяма тежест на световната сцена.

- 2) Процесът на разширяване на ЕС е внимателно направляван в съответствие с подновения консенсус, дефиниран от Европейския съвет през декември 2006 г. Този консенсус е основан на принципите за консолидиране на задълженията, справедливи и строги условия и по-добър контакт с обществеността, съчетани с капацитета на ЕС за интегриране на нови членове. Настоящата програма за разширяване обхваща Западните Балкани и Турция, които получиха перспектива за членство в ЕС, след като изпълнят условията.
- 3) Комисията предприе стъпки за подобряване на качеството на процеса на разширяване. Понастоящем трудностите на реформите се разглеждат на ранен етап. Налице е обратна връзка при политическия и икономическия диалог и процеса на разширяване. В преговорите за присъединяване пълноценно се използват показатели и тяхното покриване като условия за отварянето и затварянето на преговорни глави. Комисията насърчава по-голямата прозрачност, като предоставя например на обществеността докладите от подробни проверки и подготвя първите проучвания на въздействието. Всяка страна преминава от един към следващ етап по пътя си към ЕС, след като изпълни необходимите условия в съответствие с пътната карта за Западните Балкани от 2005 г.
- 4) Страните участнички в разширяването продължават да бъдат изправени пред големи предизвикателства. От жизнено важно значение е перспективите на тяхното присъединяване да продължат да бъдат явни и реални. Всяка страна ще бъде оценявана по собствените си резултати. Трябва да бъдат положени още усилия за преодоляване на трудностите в изграждането на държавни институции, в правовата държава, помиряването, административната и съдебна реформа и борбата с корупцията и организираната престъпност. Добросъседските отношения продължават да бъдат от ключово значение.
- 5) Преговорите за присъединяване с Хърватия напредват добре и скоро ще навлязат в решителната си фаза. За региона като цяло това е доказателство, че европейската перспектива е реална. Хърватия все още трябва да постигне напредък по отношение на съдебната и административна реформа, правата на малцинствата и завръщането на бежанците, както и при реструктурирането на стоманодобивния сектор и корабостроенето.
- 6) Турция извърши значителни реформи след 1999 г., когато стана страна кандидатка. През изминалата година Турция премина през конституционна криза, която доведе до предсрочни парламентарни избори. Парламентарните избори бяха свободни и честни и новият парламент представя политическото многообразие в страната. Президентът на републиката бе избран в съответствие с разпоредбите на конституцията, а в гражданско-военните отношения надделя демокрацията. Сега Турция трябва да поднови стремежа към политически реформи в страната. Необходими са незабавни и значителни по-нататъшни усилия, по-специално в области като свободата на изразяване (член 301 от Наказателния кодекс и друго съответно законодателство) и правата на немюсюлманските религиозни общности. Необходими са още подобрения особено в съдебната реформа, борбата с корупцията, укрепването на правата на жените, децата и синдикатите, културните права, както и гражданския контрол върху силите за сигурност.

Турция не е изпълнила ангажимента си за цялостно и недискриминационно прилагане на допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране и не е постигнала напредък към нормализиране на двустранните отношения с Република Кипър. В предстоящите си годишни доклади Комисията ще продължи да докладва в съответствие със заключенията на Съвета от 11 декември 2006 г., подкрепени от Европейския съвет.

- 7) Необходимо е възможно най-бързо да се постигне яснота по въпроса за статута на Косово. Единството на ЕС по този въпрос е от основно значение. Комисията изцяло подкрепя работата на Тройката. Нужно е трайно решение, което да гарантира създаването на демократично и мултиетническо Косово и да допринесе за стабилността в региона.
- 8) Бившата югославска република Македония отбеляза напредък, но все още трябва да бъде ускорено темпото на реформи в ключови области. Албания и Черна гора напреднаха в редица области, но все още са изправени пред сериозни предизвикателства. Босна и Херцеговина все още трябва да поеме пълната отговорност за своето управление и да напредне в реформите, по-специално в областта на полицията. Сърбия показва, че разполага с административния капацитет за постигане на значителен напредък към осъществяването на европейската си перспектива. Това бе доказано от ефективното провеждане на техническите преговори по Споразумението за стабилизиране и асоцииране. Въпреки това, за да подпише ССА, Сърбия все още трябва да установи пълно сътрудничество с МНТБЮ. Нужно е регионът като цяло да постигне напредък в изграждането на съвременни демокрации и създаването на политическа култура на диалог и толерантност.

В съответствие с това:

- (а) Комисията очаква съществен напредък в преговорите за присъединяване с Хърватия през следващата година, което ще доведе до отварянето на значителен брой глави и временното затваряне на няколко други, при условие че страната поддържа необходимото темпо на реформи и изпълнява показателите.
- (б) Комисията очаква през годината напредък в преговорите за присъединяване с Турция. Главите, по които техническата подготовка приключи, трябва да бъдат отворени в съответствие с установените процедури.

Темпото на преговорите зависи от резултатите от реформите в Турция. Напредъкът на Турция може да се ускори, ако страната успее да изпълни показателите за отваряне на глави.

Комисията предложи на Съвета изменението на разпоредбите относно свободата на изразяване в турския наказателен кодекс (член 301 и други съответни членове) да бъде показател за отваряне на ключовата глава относно съдебната власт и основните права.

Турция трябва да изпълни ангажиментите си за цялостно и недискриминационно прилагане на допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране в съответствие със заключенията на Съвета от

11 декември 2006 г. и докато страната не направи това, осем глави няма да бъдат отворени.

- (в) ЕС е готов да окаже допълнителна подкрепа за стабилността в Косово и региона и да отговори на развитието, като използва пълноценно политическите си инструменти.
- (г) Ако условията бъдат изпълнени, през 2008 г. могат да бъдат сключени споразуменията за стабилизиране и асоцииране с всички страни от Западните Балкани, като тези споразумения бъдат подписани или влязат в сила.
- (д) Страните от Западните Балкани ще поемат отговорност за регионалното сътрудничество с прехода от Пакта за стабилност към новия Съвет за регионално сътрудничество в рамките на Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа. ЕС ще продължи да подкрепя самоинициативата и отговорността на местните власти за регионалното сътрудничество.
- (е) Приоритетно внимание ще бъде отделено на насърчаване на контактите между населението на Западните Балкани и ЕС. Комисията ще започне диалог за либерализиране на визовия режим за граждани на страните от Западните Балкани като следваща стъпка след облекчаването на визовия режим и споразуменията за реадмисия.
- (ж) В началото на 2008 г. Комисията ще приеме съобщение, което ще направи преглед на постигнатото и ще очертае пътя след Програмата от Солун и Съобщението от Залцбург за насърчаване на Западните Балкани по пътя към ЕС.
- (з) Понастоящем Комисията предлага преразгледани партньорства за присъединяване и европейски партньорства, които определят актуализирани приоритети в реформата. Основните въпроси, свързани с изграждането на държавни институции, управлението и административната и съдебна реформа, трябва да бъдат решени на ранен етап.
- (и) Тези приоритети ще бъдат отразени в планирането на финансовата помощ съгласно новия Инструмент за предприсъединителна помощ (ИПП). В рамките на ИПП Комисията ще създаде също финансов механизъм за насърчаване на диалога и за развитието на гражданското общество, по-специално посредством проекти за изграждане на капацитет и за обмен. Тя ще гарантира по-тясна координация с други донори и ще активизира сътрудничеството с ЕИБ, ЕБВР и други международни финансови институции.
- (й) Спечелването на обществена подкрепа за разширяването е от основно значение. Важно е гражданите да бъдат изслушвани и да се отговори на техните тревоги, като се дава ясна, фактическа информация. Разпространяването на информация за разширяването е споделена отговорност. Държавите-членки трябва да участват активно. Комисията ще продължи да дава своя принос заедно с Европейския парламент, националните, регионалните и местни власти и гражданското общество.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Заклучения относено Албания, Босна и Херцеговина, Хърватия, Бившата югославска република Македония, Черна гора, Сърбия, Косово⁸, Турция

Албания

По отношение на **политическите критерии** Албания постигна известен напредък по пътя към демокрация и правова държава. Албания продължи да играе положителна роля за поддържане на стабилността в региона. Въпреки това, демократичната култура и по-специално конструктивният диалог между партиите трябва да бъдат развити, за да може политическата система да функционира ефективно и прозрачно. Необходимо е парламентът да постигне значителен напредък в провеждането на реформите. Борбата с корупцията и организираната престъпност представлява голямо предизвикателство.

Постигнат бе известен напредък по отношение на **демокрацията и правовата държава**. *Парламентът* на Албания изпълни конституционната си задача при избора на нов президент. Въпреки това, липсата на воля за сътрудничество в политическите партии продължава да възпира реформите, особено тези в областта на изборите и на съдебната власт. В изпълнение на ангажиментите си към ЕС и с оглед на нуждите си, свързани с развитието, Албания отбеляза известен напредък при укрепването на *правителствените* си структури. Координирането и капацитетът продължават да бъдат слаби, а стратегическото планиране се нуждае от подобрения. Наблюдава се по-малко текучество в *публичната администрация* на Албания. Въпреки това, необходими са значителни усилия за гарантирането на ефективност и непристрастност, включително чрез цялостно прилагане на закона за държавната служба. Правомощията на Службата за публична администрация трябва да нараснат. Все още често са налице слабости при управлението на човешките ресурси в публичната администрация.

Напредъкът в реформата на *съдебната система* е ограничен. Процедурите за оценяване на съдиите бяха подобрени, работата на съда бе рационализирана, а изпълнението на съдебните решения - ускорено. Въпреки това, съдебната система продължава да функционира незадоволително заради корупцията и недостатъчната независимост, прозрачност и ефективност. Приемането на законодателство за решаването на тези проблеми закъснява.

Понастоящем правителството предприема по-стратегически подход в *борбата с корупцията*, която е ключов приоритет на Европейското партньорство. Подобрено бе законодателството в областта на обществените поръчки. Разследванията на случаи на корупция доведоха до арестуването на редица високопоставени служители. И все пак, корупцията е широко разпространена и представлява много сериозен проблем. Все още е необходима много работа по всички аспекти на този проблем, включително съдебната отчетност и прозрачността във финансирането на политическите партии.

⁸

Съгласно Резолюция 1244 на Съвета за сигурност на ООН.

Постигнат бе известен напредък по отношение на *човешките права и защитата на малцинствата*. Албания премахна смъртното наказание при всякакви обстоятелства. Нов закон наказва подбудителите на кръвни отмъщения. Официалните указания за прокурори и съдебна полиция подчертават нуждата от спазване на правата на човека при наказателните производства. Условието на задържане продължават да бъдат лоши. Бяха направени някои подобрения на условията в местата за задържане и повечето задържани в предварителния арест бяха прехвърлени в нови, предназначени за тази цел, отделения в затворите. Затворите обаче продължават да бъдат пренаселени. Все още е необходимо значително по-добро прилагане на правилата, свързани с правата на човека, и системно преследване на нарушителите. Законодателството за осигуряването на безплатна правна помощ продължава да бъде неадекватно.

Албания постигна известен напредък по отношение на *свободата на изразяване*, която е ключов приоритет на Европейското партньорство. Договорен бе план за действие за изготвянето на ново законодателство за радио и телевизионното излъчване. Управителният комитет за обществено радио и телевизия включва понастоящем представители на гражданското общество. Рамката относно конкуренцията в сектора бе укрепена. Въпреки това, решения на правителството относно лицензирането на медии и данъчното облагане доведоха до обвинения в пристрастност. Необходими са по-съгласувани и по-координирани реформи, по-специално по отношение на радио и телевизионното излъчване и прозрачността при собствеността на медиите. Нужно е по-добро прилагане на съществуващото законодателство.

Налице е подходяща правна рамка за организациите на гражданското общество. Въпреки това, групите на гражданското общество продължават да бъдат слаби. Те не са достатъчно приобщени към процеса на изграждане на политика и не разполагат с ресурси, организационен капацитет, умения за пропагандиране на възгледи и регионални мрежи.

Постигнат бе известен напредък в утвърждаването на *правата на жените*. Прието бе ново законодателство срещу домашното насилие, което ще позволи създаването на специален министерски отдел по въпросите на равенството между половете. Но закрилата на жените срещу каквито и да е форми на насилие продължава да бъде недостатъчна. Законодателството трябва да бъде по-строго и да се прилага изцяло. Постигнат бе известен напредък и при *правата на децата*. Съдебната система, обхващаща непълнолетните, мониторингът на правата на детето и началното образование бяха подобрени. Постигането на по-голям напредък е възпрепятствано от закъснения в приемането на законодателство от първостепенно значение, особено за регистрирането на ражданията, и от липсата на ресурси. Социалните услуги бяха подобрени, като все повече средства се отделят за персонал. Въпреки това, мерките за подпомагане на *социално уязвими лица и лица с увреждания* все още са ограничени. Подобрата координация между правителствените агенции може да доведе до подобряване на резултатите.

Налице е напредък в утвърждаването на *правата върху собственост*, което е ключов приоритет на Европейското партньорство. Правителството прие стратегия, която установява връзка между процесите на първоначално регистриране на недвижимо имущество, реституция, обезщетяване и узаконяване на незаконно построени сгради. Въпреки че по-доброто управление на реституирането и обезщетяването ускори обработването на заявленията, обработването продължава да бъде бавно. Необходима е

съответна координация между регистрирането, реституцията, обезщетяването и узаконяването, както и още по-ускорено обработване на съответните заявления.

Албания предприе мерки за изпълнение на ангажиментите си относно защитата на *малцинствата*, по-специално за подкрепа на използването на малцинствените езици и традиционните географски и други наименования. Липсата на надеждни данни за числеността и ситуацията на малцинствата пречи да се постигне допълнително подобряване. Бяха направени стъпки за подобряване на ситуацията на *ромската* общност, но ефектът от тези мерки е ограничен. *Ромското малцинство* продължава да живее при много тежки условия и да бъде обект на дискриминация, особено в образованието, социалната закрила, здравеопазването, жилищното настаняване и трудовата заетост.

Що се отнася до регионалните *въпроси и международните задължения*, Албания продължи да насърчава добрите многостранни и двустранни отношения с останалите страни от Западните Балкани и съседните страни от ЕС. Страната продължава да участва активно в регионалното сътрудничество, включително в Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ) и Съвета за регионално сътрудничество (СРС), както и в измененото Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА). Албания запази конструктивната си позиция в процеса за статута на Косово. Това допринесе за стабилността в региона. По отношение на Международния наказателен съд двустранното споразумение за имунитет със Съединените щати не е в съответствие с общата позиция и водещите принципи на ЕС по този въпрос.

Икономиката на Албания продължава да се развива силно. Цялостната макроикономическа стабилност е запазена, но външният дефицит нарасна основно заради кризата в енергийния сектор. Неадекватното прилагане на принципа на правовата държава продължава да възпрепятства гладкото функциониране на пазарната икономика и се отразява на бизнес климата. Недостатъчната инфраструктура и несигурните доставки на енергия все още пречат на икономическото развитие.

По отношение на **икономическите критерии** Албания отбеляза напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. Но все още са необходими значителни реформи, които да позволят на страната в дългосрочен план да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.

Политическият консенсус по основни въпроси на икономическата политика бе като цяло запазен. Макроикономическата стабилност бе до голяма степен запазена. Икономическият растеж продължи да бъде силен въпреки недостига на електроенергия. Паричната политика е надеждна и гарантира много ниска инфлация. Равнището на регистрираната безработица все още е високо, но продължава да намалява. Отчетените приходи от данъци изпълниха до голяма степен поставените цели и изпълнението на бюджета бе по-добро. Реформите в държавното финансиране напреднаха, но все още са налице фискални рискове. Като цяло, водените макроикономическите политики бяха до голяма степен подходящи. След значително забавяне през 2006 г. приватизацията получи през 2007 г. нов тласък. Частният банков сектор се разраства и като цяло е стабилен. Кредитирането продължава да се разраства. Регулаторната рамка за банков надзор е добре развита. Търговската интеграция с ЕС продължава да бъде доста голяма.

Въпреки това, външният дефицит нарасна основно заради трудности в енергийния сектор. Бе отбелязан известен напредък по отношение на изпълнението на съдебните решения и установяването на права върху собственост, но недостатъците в съдебната система и в прилагането на законите оказват отражение върху бизнес климата. Процедурите по регистрирането на дружества започнаха да се подобряват, но липсата на ефективност в администрацията възпрепятства влизането на пазара и излизането от него. Постигнат бе известен напредък при надзорните финансови органи, различни от банки, но той все още трябва да се утвърди, по-специално по отношение на пенсиите. Все още има структурна безработица. Недостигът на квалифицирани служители и недостатъчната инфраструктура възпират развитието на частен сектор, който може да има значителен принос за развитието на страната. Високият дял на сивата икономика, подхранвана от постоянни слабости в правоприлагането и регулаторната рамка, намалява данъчната основа, възпрепятства способността на правителството да прилага икономически политики и оказва отрицателно въздействие върху бизнес климата.

Албания отбеляза напредък в привеждането на своите законодателство, политики и капацитет в съответствие с **европейските стандарти** и изпълнява търговските си ангажименти по силата на Междинното споразумение. В някои области като митници, конкуренция и борба с организираната престъпност постигнатият през предишните години напредък бе запазен. В други области като енергетика, транспорт и права върху интелектуалната собственост напредъкът продължава да бъде ограничен. Напредъкът на реформите в области като ветеринарния и фитосанитарния контрол е от жизненоважно значение за пълноценното използване на Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА). Административният капацитет за прилагане на разпоредбите от нетърговски характер на ССА и ефективното прилагане на законите представляват предизвикателство по отношение на постигането на трайни резултати при прилагането на ССА.

Отбелязан бе напредък в някои области, свързани с **вътрешния пазар**, но са необходими допълнителни усилия, за да може Албания да изпълни задълженията си по ССА. Напредъкът в приемането на стандарти и акредитирането е добър. Капацитетът за метрология и надзор на пазара укрепна, но са нужни законодателни подобрения. Що се отнася до *защитата на потребителите*, трябва да се усъвършенства обработването на жалби и уреждането на спорове. Несигурността, свързана с правата върху собственост, възпира *установяването*. Все още са налице ограничения при *движението на капитали*.

Има напредък при компютризирането на *митниците*. Това помогна на Албания да прилага по-ефективно търговските разпоредби на ССА. Митническите приходи продължиха да нарастват. Албания приложи намаляването на митата, предвидено в Междинното споразумение. Въпреки това, необходими са подобрения в инфраструктурата и привеждането в съответствие с практиките на ЕС. Управлението на *данъчната система* бе рационализирано и бе направен напредък при компютризирането и обработването на обжалванията на данъкоплатците. Въпреки това, събираемостта на данъците продължава да бъде ниска. Необходима е цялостна стратегия за събирането на данъците и за контрол и по-нататъшно привеждане в съответствие със законодателството и практиките на ЕС.

Постигнат бе напредък в областта на *конкуренцията*. Органът по конкуренцията укрепна. Той оцени няколко уведомления за сливане и наложи глоби за нарушаване на правилата за конкуренция. Необходими са обаче допълнителни усилия за обучението на персонала на органа. Албания отбеляза напредък в изпълнението на задълженията си по ССА по отношение на държавните помощи. Отделът за държавни помощи започна да се отчита независимо от министерството на икономиката. Той продължава да оценява и да актуализира регистъра на схемите за държавна помощ.

Одобрено бе ново законодателство за *възлагането на обществени поръчки*, което отговаря в по-голяма степен на стандартите на ЕС. Административният капацитет на Агенцията за обществени поръчки бе укрепен, но е необходимо той да бъде допълнително подсилен, за да се гарантира, че агенцията може да приложи новото законодателство по подходящ начин. Нужно е да се гарантира безпристрастността на производствата по обжалване. По отношение на *правата върху интелектуална собственост (ПИС)* Службата за авторското право започна да работи и Албания ратифицира международни инструменти относно регистрирането на индустриален дизайн. Въпреки това, прилагането на ПИС продължава да бъде слабо. Нито Генералната дирекция за патентите и търговските марки, нито Службата за авторското право разполагат с необходимите ресурси и експертни знания. Нужно е ново законодателство за индустриалната собственост в съответствие с европейските стандарти. Трябва да бъдат положени още много усилия, за да бъдат изпълнени задълженията по Междинното споразумение в областта на ПИС.

Има известен напредък по европейските стандарти в *политиката за трудова заетост и социалната политика*. Бяха създадени програми за насърчаване на заетостта сред уязвимите групи от населението, а институционалната и регулаторна рамка бе подобрена с приемането на закон за инспекция на труда. Въпреки това, капацитетът на инспектората по труда продължава да бъде ограничен, а условията на труд – недостатъчно здравословни и безопасни. Недостатъчната информация и неадекватните административни системи пречат да се прецени ситуацията в социалната сфера и заетостта и да се разработят подходящи стратегии за заетостта и социалното включване. Известен напредък бе постигнат по отношение на европейските стандарти в *образованието*. Бюджетните средства за образование бяха значително увеличени. Започна прилагането на националните стратегии за доуниверситетско образование и професионално обучение и бе одобрен нов закон за висшето образование.

Напредък може да бъде отчетен и по някои *секторни политики*. Що се отнася до *промишлеността и МСП*, създаден бе Национален регистрационен център за улесняване на регистрирането на фирми. Одобрена бе стратегия за насърчаване на конкурентоспособността на МСП. Изготвен е актуализиран план за действие за овладяване на сивата икономика и премахване на административните пречки пред инвестициите. Създадени бяха фондове за гарантиране на износа. Изготвен е актуализиран план за действие за премахване на административните пречки пред инвестициите. Необходим е обаче допълнителен напредък при решаването на проблема със сивата икономика и подобряването на бизнес климата. Напредъкът в *селското стопанство* е ограничен. Създадени бяха стимули за увеличаване на производството, но конкурентоспособността в селскостопанския сектор продължава да бъде слаба. Привеждането в съответствие с *ветеринарните и фитосанитарни стандарти* на ЕС, необходимо, за да се използват търговските отстъпки по ССА и Междинното споразумение, все още е недостатъчно. Отчетен е известен напредък при контрола и

инспекциите в областта на *рибарството*, въпреки че прекомерният улов и незаконният риболов продължават.

По отношение на *околната среда* бе постигнат напредък в хоризонталното законодателство, но прилагането му продължава да бъде незадоволително. Необходими са допълнителни усилия в областта на управлението на отпадъците и качеството на водата. Административният капацитет трябва да бъде увеличен, за да се прилага вече транспонираното законодателство. Напредъкът в областта на *транспорта* е ограничен. Албания ратифицира Споразумението за Обща европейска въздухоплавателна зона и работи по прилагането на първата преходна фаза от него. Албания участва активно в изграждането на Основната регионална транспортна мрежа и в Обсерваторията за транспорта на Югоизточна Европа, по-специално чрез одобряване на втория Многогодишен план (МГП), обхващащ период от пет години от 2007 до 2011 г. Нужни са значителни подобрения в безопасността на морския транспорт.

В *енергийния* сектор Албания не успя да гарантира сигурността на доставките на електроенергия. Трябва да бъдат положени значителни усилия, за да се изпълнят изискванията на Договора за енергийна общност. Като страна по този договор Албания е задължена да прилага от 1 юли 2007 г. съответното законодателство на ЕС, особено в областта на енергетиката. Въпреки отчетения известен напредък, включващ ново законодателство за концесиите в производство на електроенергия от водни източници и ограничено увеличаване на събирането на дължими суми за електроенергия, състоянието на енергийния сектор остава критично. Това възпрепятства социалното и икономическо развитие на страната.

Работата по изпълнението на ангажиментите на Албания по ССА в областта на *информационното общество и медиите* изостава. Либерализирането на пазара в областта на електронните комуникации и информационните технологии все още е на ранен етап. Регулаторната рамка все още не е приведена в съответствие с *достиженията на правото на ЕС*, а капацитетът на регулаторния орган в областта на телекомуникациите трябва да бъде развит. По отношение на *финансовия контрол* бе приет нов закон за вътрешния одит. Остава да бъде създаден целесъобразен инспекторат. Напредъкът в областта на *статистиката* е приемлив. Въведени са повечето основни статистически класификации и те съответстват на стандартите на ЕС.

Що се отнася до *правосъдието, свободата и сигурността*, напредък е постигнат в някои области. Като цяло са необходими още подобрения. Подобрена бе технологията за издаване на *визи* и за сигурност на дипломатическите и служебните паспорти. Подписано бе споразумение за облекчаване на визовия режим между ЕС и Албания. Трябва да бъдат издадени паспорти с биометрични данни в съответствие със стандартите на ЕС. Необходими са допълнителни изменения в Закона за чужденците, за да бъдат покрити стандартите на ЕС.

Граничният контрол бе подобрен чрез нова инфраструктура, разрастване на информационните връзки и по-добро междуведомствено и трансгранично полицейско сътрудничество. Правителството прие стратегия за интегрирано управление на границите. Но инфраструктурата на гранично-пропускателните пунктове все още е под стандартите на ЕС. Законите за *убежището* съответстват на международните стандарти, но прилагането им е незадоволително и все още няма последователна стратегия за предоставянето на убежище. Създадено бе звено, което да контролира прилагането на националната стратегия за *миграцията*. Понастоящем миграционните

проверки по границите са по-ефективни, но все още има много елементи, които да се усъвършенстват. Албания подписа протокол за реадмисия с Австрия съгласно спогодбата за реадмисия между ЕО и Албания от 2006 г. Необходимо е обаче по-ефективно управление на данните и по-добро сътрудничество със съседните страни. Текущото на персонал в гранична полиция трябва да се ограничи, по-специално с оглед доброто прилагане на спогодбата за реадмисия между ЕО и Албания.

Банковата система е използвана по-добре в борбата с *изпирането на пари*; по-голямата част от заплатите в публичната администрация вече се изплащат по банков път. Боравенето с крадени стоки вече се смята за престъпление. Съвместно звено за разследване свързва министерствата на вътрешните работи и финансите, главна прокуратура и държавната разузнавателна служба. Въпреки това, конкретните резултати в борбата с изпирането на пари са слаби. Законодателството, ресурсите за разследване и експертните знания, технологичната подкрепа и междуинституционалното сътрудничество трябва да бъдат подобрени.

Все повече се използват междуведомствени работни групи за борба с *наркотиците*. Сътрудничеството с чуждестранните партньори се подобрява. В момента се изгражда подходяща инфраструктура за съхранение на иззетите наркотици. Въпреки това, трафикът на наркотици продължава да буди сериозно безпокойство. Количествата иззети *наркотици* са значителни, но все пак ниски в сравнение с тези, които се смята, че преминават през Албания. Необходима е по-голяма решителност и по-добро сътрудничество между полицията и съдебната власт при преследването на заподозрени наркотрафиканти и корумпирани служители по съответните обвинения. Мерките и техниката за разкриване на наркотици по границите трябва да бъдат подобрени.

Приет бе нов закон за държавната *полиция*, който трябва да помогне за деполитизирането на полицията. Конвенцията за полицейско сътрудничество в Югоизточна Европа бе ратифицирана, а стратегическо споразумение с Европол предвижда по-активно международно сътрудничество. Въпреки това, полицейският състав бе намален, без да се обърне внимание на необходимостта от поддържане на капацитета и приемствеността в ключови звена. Успехът в процедурите по разследване и преследване продължава да бъде възпрепятстван от слабата комуникация между полицията и прокурорите. Управлението на полицията и структурите за вътрешен контрол трябва да укрепне.

Организираната престъпност продължава да бъде много сериозен проблем. Арестувани бяха редица ключови фигури в организираната престъпност. Ответната реакция на полицията при тежки престъпления бе подобрена. Въведено бе използването на ново тактическо оборудване и оборудване за разследване. Сътрудничеството с Интерпол бе подобро, което позволи изпълняването на редица международни заповеди за арест. Въпреки това, по множество международни искания за арест все още не са предприети действия. Усилията за борба с организираната престъпност са възпрепятствани от корупция и недостатъчна защита на свидетелите. Проблеми с информационните технологии пречат на използването на данни от криминални разследвания. Въпреки че сътрудничеството със съседните страни при разследването на кражби на автомобили се подобри, междуведомственото сътрудничество на местно равнище е слабо и това намалява ефективността.

Албания продължава усилено да разследва и преследва *трафика на хора*. Граничният контрол стана по-ефективен, а международното сътрудничество се подобри. Въпреки това, Албания продължава да бъде важен транзитен пункт и секс трафикът в страната се е увеличил. Малко са жертвите, които искат да свидетелстват срещу трафикантите заради слабата защита на свидетели. Лошата координация пречи на прилагането на националната стратегия за борба с трафика на хора.

Понастоящем структурите за борба с *тероризма* в полицията и разузнаването си сътрудничат по-добре. Сътрудничеството на международно равнище е добро. Албания прие закон за контрол на износа на военно оборудване, който е в съответствие с *достиженията на правото на ЕС*. Въпреки това, оборудването и обучението на анализатори и следователи за целите на борбата с тероризма все още са недостатъчни.

Законът за *защита на личните данни* е в процес на изменение, за да бъде приведен в съответствие с европейските стандарти. Все още обаче не е създаден независим надзорен орган за защита на данните, който да разполага с достатъчно правомощия.

Босна и Херцеговина

По отношение на **политическите критерии** напредъкът на Босна и Херцеговина се забави. Сложните институционални договорености, незачитането на мирното споразумение от Дейтън/Париж и националистическата риторика попречиха на изпълнението на програмата за реформи в страната. Все още не са предприети действия по ключови приоритети на Европейското партньорство. Политическите лидери на Босна и Херцеговина не успяха да постигнат реформа на полицията. Липсата на напредък по този и други важни въпроси забавя сключването на Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА).

Постигнат бе ограничен напредък по отношение на **демокрацията и правата държава**. Системата на управление в Босна и Херцеговина продължава да е обвързана със значително международно присъствие. Бюрото на Върховния представител/Специален представител на ЕС работи в тясно сътрудничество с Европейската комисия за сближаването на Босна и Херцеговина с ЕС. Въпреки това, властите на Босна и Херцеговина не показват, че са в състояние да поемат по-голяма политическа самоинициатива и отговорност. Необходими са спешни мерки за гарантиране на ефективното функциониране на институциите на държавно равнище. Съветът по прилагане на мирното споразумение реши да отложи затварянето на Бюрото на Върховния представител за 30 юни 2008 г. и да преразгледа ситуацията през февруари 2008 г.

Като цяло изборите през октомври 2006 г. бяха в съответствие с международните стандарти. Правителството на Република Сръбска бе сформирано през ноември, но съставянето на *правителство* на държавно равнище и на правителство на Федерация Босна и Херцеговина отне повече от четири месеца. Постигнат бе известен напредък при подобряване на техническите и човешките ресурси на *парламента* на държавно равнище, но важни комисии като комисията за европейска интеграция се нуждаят от допълнително укрепване. Няма напредък по отношение на подобряване на координацията между държавата и федеративните единици. Като цяло, резултати от работата на изпълнителните и законодателните институции продължават да са слаби. Дебатите по *конституционната* реформа бяха преустановени.

Известен напредък бе отбелязан в областта на *публичната администрация*, но са необходими значителни допълнителни усилия. Постът на координатора за реформи в публичната администрация бе укрепен и бяха направени начални стъпки за прилагане на стратегията за реформа в публичната администрация, която е ключов приоритет на Европейското партньорство. Създаден бе фонд за реформата в публичната администрация с подкрепата на ЕС. Ефективността на държавните агенции бе подобрена и бяха предприети допълнителни действия за оборудване на министерствата и институциите на държавно равнище, по-специално по отношение на персонал и работно пространство. Необходими са последователни усилия за гарантиране на правилното прилагане на националната стратегия за публичната администрация и за постигане на напредък към ефективна, професионална, стабилна, прозрачна и подотчетна държавна служба.

По отношение на *съдебната система* Босна и Херцеговина отбеляза напредък в намаляване на своята зависимост от международната общност, като международните съдии и прокурори бяха заменени с местни. Въпреки това, фрагментарността на съдебната система и несъответствията в правната рамка продължават да възпрепятстват функционирането на съдебната власт. Съдебната система трябва да бъде още по-независима и ефективна. Съдът на държавно равнище за военни престъпления продължи да работи ефективно. Въпреки това, престъпниците трябва да бъдат преследвани по-енергично на равнище федеративна единица.

Босна и Херцеговина постигна малък напредък в *борбата с корупцията*, която продължава да бъде широко разпространена и представлява сериозен проблем. Националната стратегия за борба с корупцията все още не е адекватно приложена. Нужни са по-решителни действия в тази област.

Малък напредък бе отбелязан и в областта на *правата на човека и защитата на малцинствата*. Трябва да се подобри цялостното спазване на международните конвенции за *правата на човека*; все още не е постигнато пълно съответствие на законодателството на Босна и Херцеговина с Европейската конвенция за защита на правата на човека. Очакват се също така по-добри резултати по отношение на предотвратяване на *малтретирането* от страна на правоприлагащите органи, борбата с безнаказаността, достъпа до правосъдие и равенството пред закона. Необходими са още усилия за решаване на проблемите във функционирането на *системата на затворите* като цяло, включително лошите условия за живот на лишените от свобода. *Религиозната нетърпимост* продължава да бъде проблем. В областта на *свободата на изразяване* и медиите не бе приет федералният закон за публично радио и телевизионно разпространение; този закон е необходим, за да се изпълни ключов приоритет на Европейското партньорство. Босна и Херцеговина постигна напредък при справянето с неприключени дела, свързани с правата на човека, но решенията на съда не винаги се прилагат както трябва.

Правната рамка на Босна и Херцеговина включва разпоредби за защита на правата на *жените, децата и социално уязвимите лица*, но като цяло прилагането им е незадоволително. Няма всеобхватен закон за *борба с дискриминацията*. Няма напредък при регистрирането на конфедерацията на *синдикатите*. Сложната система на управление и фрагментарното законодателство в страната продължават да възпрепятстват социалния диалог. Отбелязан бе известен напредък по отношение на подкрепата, която властите оказват за развитието на *гражданското общество*, въпреки че като цяло секторът остава слаб.

В областта на защитата на *малцинствата* са нужни повече усилия за борба с нетърпимостта и етническата дискриминация, както и за по-добро прилагане на законодателството за малцинствата. Съветът за националните малцинства, създаден на държавно равнище, и съответните органи на равнище федеративна единица не функционират. Много бежанци и вътрешно разселени лица не се възползват от основни пенсионни и здравноосигурителни права. Социално-икономическата интеграция на завърналите се лица продължава да бъде проблем. *Ромското малцинство* продължава да живее при много тежки условия и да бъде обект на дискриминация, особено в образованието, социалната закрила, здравеопазването, жилищното настаняване и трудовата заетост. Нужни са конкретни действия за прилагане на националната стратегия за ромите.

Известен напредък бе отбелязан по отношение на *регионалните въпроси и международните задължения*. Босна и Херцеговина участва активно в регионалното сътрудничество и подкрепи Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ) и Съвета за регионално сътрудничество (СРС). Тя сключи няколко регионални споразумения, включително измененото Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА), което сега трябва да бъде правилно приложено. Босна и Херцеговина сътрудничи по-добре на Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ) и понастоящем като цяло сътрудничеството е задоволително. Все още обаче е нужно пълно сътрудничество с МНТБЮ, за да бъде подписано ССА и да бъде изпълнен ключов приоритет на Европейското партньорство. Босна и Херцеговина изпълни по-голямата част от следприсъединителните изисквания на Съвета на Европа, но прилагането им изостава. По отношение на Международния наказателен съд двустранното споразумение за имунитет със Съединените щати не е в съответствие с общата позиция и водещите принципи на ЕС по този въпрос.

Като цяло отношенията на Босна и Херцеговина с нейните съседи са добри въпреки появилото се напрежение по-специално заради решението на Международния съд по заведеното от Босна и Херцеговина дело срещу Сърбия и Черна гора за геноцид. Малък напредък бе отчетен по нерешените въпроси, свързани с търговията и границите.

Икономиката на Босна и Херцеговина продължава да се развива бързо. Цялостната макроикономическа стабилност бе запазена, но заплахите за фискалната устойчивост продължават да са налице. Задържането на много висока безработица продължава да буди безпокойство. Влошаването на цялостната политическа обстановка в страната се отрази на бизнес климата и забави структурните реформи. Все още трябва да се постигне цялостна икономическа интеграция между всички федеративни единици на страната.

По отношение на **икономическите критерии** Босна и Херцеговина отбеляза малък напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. Необходими са основни реформи, които да позволят на страната в дългосрочен план да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.

Икономическият растеж продължава да бъде висок и ускорен, а външният баланс се подобри значително през 2006 г. Валутният борд продължи да поддържа макроикономическа стабилност и инфлацията спадна до ниските равнища, отчетени преди въвеждането на ДДС през януари 2006 г. Въвеждането на ДДС доведе до увеличаване на приходите от данъци през 2006 г. Федерацията предприе стъпки за прилагане на извършената през януари 2007 г. реформа на прякото данъчно облагане в

Република Сърбска, която опрости данъчната система и намали фискалната тежест. Приватизацията в Република Сърбска отчете напредък със значителни продажби в телекомуникационния и петролният сектор. През 2007 г. преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) значително се увеличиха и помогнаха за финансирането на външния дефицит. Развитието на финансовия сектор бе бързо, а ценовата конкурентоспособност бе до голяма степен запазена.

Въпреки това, цялостната политическа обстановка и крехкият консенсус в страната по основни елементи от икономическата политика доведоха до забавяне на реформите както на равнище федеративна единица, така и на други равнища на управлението. Липсата на съгласуваност и консенсус при прилагането на реформите бе очевидна най-вече във федерацията, където приватизацията и реструктурирането на предприятия, които са държавна собственост, бяха забавени. Въпреки силния икономически растеж безработицата продължава да бъде много висока. Обществените разходи, и по-специално социалните разходи, нараснаха значително, което доведе до намаляване на качеството на фискалната корекция и увеличаване на фискалните рискове. Липсата на структурна гъвкавост възпрепятства функционирането на пазара на труда. Реструктурирането на държавните предприятия напредва бавно, а успехите в либерализирането на мрежовите индустрии са ограничени. Бизнес климатът все още е засегнат от значителна липса на ефективност в администрацията, незадоволително прилагане на правата на кредиторите и правата върху собствеността и мащабна намеса на държавата в производствения сектор. Високият дял на сивата икономика, подхранвана от слабости в правоприлагането и регулаторната рамка, намалява данъчната основа, възпрепятства способността на правителството да прилага икономически политики и оказва отрицателно въздействие върху бизнес климата.

Като цяло Босна и Херцеговина постигна ограничен напредък в привеждане на своето законодателство и политики в съответствие с **европейските стандарти**. Известен напредък бе отбелязан в области като конкуренция, транспорт, енергетика, управление на визи и убежище. В други области като социалните политики и трудовата заетост постигнатото е малко. Администрацията на Босна и Херцеговина води преговорите за ССА по професионален и ефективен начин; въпреки това, цялостният административен капацитет на страната трябва да бъде укрепен.

Що се отнася до **вътрешния пазар**, известно развитие настъпи в областта на *свободното движение на стоки*. Подготовката в сферата на стандартизацията, сертифицирането и надзора на пазара напредна, макар и бавно. Липсата на органи и процедури за оценяване на съответствието продължава да възпрепятства износа. Все още не е създадена структура за надзор на пазара, основана на подходящо законодателство за стоките, нито е пристъпено към постепенно премахване на предпазарния контрол.

Ограничен напредък бе постигнат при *услугите, правото на установяване и дружественото право*. Регистрирането на стопанска дейност и получаването на лицензи продължава да бъде трудно. Банковият надзор все още не се извършва на държавно равнище и продължава да бъде отговорност на отделните федеративни единици.

В областта на *свободното движение на капитали* не се наблюдава значително развитие, но подготовката на Босна и Херцеговина в тази сфера продължава. Ограничен допълнителен напредък бе отбелязан по отношение на *митническите правила*. Специално внимание заслужават въпросите за правилата за произход, остойностяването и свободните зони. При *данъчното облагане* събирането на ДДС бе по-високо от очакваното, но не бе договорена система за преразпределяне на събраните приходи към федеративните единици и областта Бръчко. Бяха предприети действия за хармонизиране на прякото данъчно облагане.

Що се отнася до *конкуренцията*, Босна и Херцеговина отбелязва постоянен напредък в контрола върху тръстове. Известен напредък бе постигнат и по отношение на държавните помощи посредством създаването на предварителен регистър на държавните помощи. Въпреки това, все още няма адекватна регулаторна рамка за държавните помощи. Постигнато бе развитие в областта на *обществените поръчки*, по-конкретно при подобри се работата на Агенцията за обществените поръчки и на Органа за контрол върху обществените поръчки. Напредъкът в прилагането на *правата върху интелектуална собственост* е малък.

Няма напредък по отношение на европейските стандарти в *социалните политики*, а в политиките за трудова заетост бе постигнато само известно развитие в тази посока. Социалното законодателство и политика, както и тези за трудовата заетост, продължават да бъдат изключителни фрагментарни. Институционалната организация на страната продължава да бъде сериозна пречка за разработването на необходимите координирани подходи. Известен напредък бе постигнат и при покриването на европейските стандарти в сферата на *образованието* с приемането на закон за висшето образование, подкрепящ участието в Болонския процес. Необходими са усилия за активизиране на координацията между органите, участващи в образователния процес, на всички равнища на управление. Разделянето на децата в училище на етнически признак продължава да бъде проблем.

Малък напредък бе постигнат в създаването на реален вътрешен пазар в Босна и Херцеговина, което е ключов приоритет на Европейското партньорство. В този контекст не бяха приети държавните закони за задълженията, лизинга и фармацевтичните продукти.

Що се отнася до *секторните политики*, не може да бъде отчетено съществено развитие в *индустрията и малките и средни предприятия (МСП)*. Стратегията за индустриалната политика и стратегията за развитие на МСП не бяха приети.

Напредъкът в областта на *селското стопанство* е малък. Все още се разработва политика на равнище федеративна единица, а координацията е недостатъчна. Изготвянето на всеобхватна селскостопанска стратегия бе забавено, въпреки че бяха предприети известни стъпки за създаване на необходимата правна рамка на държавно равнище. Прилагането на законодателството за безопасността на храните и законодателството във ветеринарния и фитосанитарния сектор е слабо основно заради неадекватните човешки и финансови ресурси и недостатъчната координация между службите на държавата и на отделните федеративни единици. Подготовката на Босна и Херцеговина в областта на *околната среда* все още е на ранен етап. Не е приет закон на държавно равнище, който да създаде рамката за национална хармонизирана защита на околната среда, и не е създадена Държавна агенция по околна среда.

Устойчив, но бавен е напредъкът по отношение на участието на Босна и Херцеговина в изграждането на трансевропейската *транспортна* мрежа – страната участва активно в изграждането на Основната регионална транспортна мрежа и в Обсерваторията за транспорта на Югоизточна Европа. Босна и Херцеговина работи по прилагането на първата преходна фаза на Споразумението за Обща европейска въздухоплавателна зона.

Напредъкът в областта на *енергетиката* е малък. Като страна по Договора за енергийната общност Босна и Херцеговина трябва да приложи съответното законодателство на ЕС в областта на енергетиката, по-специално законодателството, свързано с газовия сектор. В сектора на електроснабдяването преносът бе отделен и Независимият системен оператор (НСО) и предприятието за пренос на електроенергия Transco функционират. Съществуват проблеми при прехвърлянето на пасиви между НСО и Transco и това оказва неблагоприятно въздействие върху функционирането на системата. Реформите в газовия сектор много закъсняват. Все още не е изготвена обща енергийна стратегия за страната.

В областта на *информационното общество и медиите* от Агенцията за регулиране на комуникациите бе постигнат известен напредък при либерализирането на телекомуникационния сектор и сближаването на законодателството за аудиовизуалните средства с *достиженията на правото на ЕС*. Няма напредък при общественото радио и телевизионно разпространение и създаването на държавна информационна агенция. Постигнат бе ограничен напредък в областта на *финансовия контрол*.

В областта на *статистиката* споразумението за сътрудничество между институциите в системата на статистиката на държавно равнище и на равнище федеративна единица не се прилага правилно. Нужни са значителни усилия за създаването в Босна и Херцеговина на ефективна статистическа система, която съответства на изискванията на ЕС.

В областта на *правосъдието, свободата и сигурността* бе постигнат известен напредък по отношение на *визите, управлението на границите, убежището и миграцията*. Премахването на изискването за визи за всички граждани на ЕС бе потвърдено. Бяха подписани споразуменията за реадмисия и облекчаване на визовия режим на равнище ЕС. Напредък бе отбелязан и в създаването на функционираща система за предоставянето на убежище. Предотвратяването на незаконната миграция показва по-добри резултати, но все още има доста аспекти на цялостното управление на границите, които трябва да се подобрят. Трябва да бъдат издадени паспорти с биометрични данни в съответствие със стандартите на ЕС.

Известен напредък има в борбата с *изпирането на пари*. Бюрото за финансово разузнаване разполага с по-добър персонал и прилагането също е по-добро. Изпирането на пари продължава да бъде сериозен проблем, изискващ последователни усилия. Със създаването на служба за предотвратяване на злоупотребата с наркотици бяха предприети стъпки в борбата с *наркотиците*. Трябва да бъде разработена държавна политика по отношение на наркотиците в съответствие със стандартите на ЕС.

Известен напредък бе постигнат във функционирането на *полицията*. Прилагат се компютризирани разследвания, системи за криминален анализ и други съдебни методи. Сключено бе стратегическо споразумение с Европол. Въпреки това, липсата на напредък във реформата на полицията възпрепятства плановете за обединена и по-ефективна полиция.

Босна и Херцеговина отбеляза малък допълнителен напредък в борбата с *организираната престъпност и трафика на хора* - проблеми, които продължават да предизвикват сериозно безпокойство. Прилагането на стратегията за борба с организираната престъпност е недостатъчно. Правната рамка за борба с организираната престъпност е налице, но законите трябва да се прилагат по-добре. Държавната агенция за разследване и защита извърши повече разследвания и арести. Сега е необходимо тя да разгърне пълния си капацитет по отношение на персонала. Националният план за действие за борба с трафика на хора за 2005-2007 г. се прилага, но няма последваща стратегия. Несъответствия между законодателството на държавно равнище и равнище федеративна единица продължават да възпрепятстват преследването на тежки престъпления. Босна и Херцеговина продължи да полага усилия в борбата с *тероризма*, но ресурсите са недостатъчни. Все още няма държавна агенция за *защита на данните*.

Хърватия

Хърватия продължава да изпълнява **политическите критерии**. Отбелязаният напредък е цялостен, но все още са необходими последователни усилия в редица области като съдебната и административна реформа, борбата с корупцията, правата на малцинствата и завръщането на бежанците. Бяха предприети отчасти мерки по краткосрочните приоритети на Партньорството за присъединяване.

Демокрацията и правовата държава укрепнаха още повече. Правителството и парламентът продължават да функционират без особени затруднения. Все пак има доста аспекти в съдебната система, публичната администрация и борбата с корупцията, за които има възможност за по-нататъшни подобрения. Съществените подобрения в тези области са от основно значение за създаването на солидна основа за цялостното прилагане на *достиженията на правото на ЕС*.

Напредъкът в реформата на *публичната администрация* е ограничен. Приети бяха политически документ, включващ основните принципи за изменение на Закона за общите административни процедури, както и два правилника за прилагане на Закона за държавния служител. Направени бяха подобрения в обучението на държавните служители и в управлението на човешките ресурси. Но изготвянето на цялостна стратегическа рамка за реформа и приемането на правилници за прилагане на Закона за държавния служител бяха забавени. Административната система продължава да бъде неефективна. Все още има широкоразпространени слабости при управлението на човешките ресурси. Държавната служба продължава също така да страда от голямо текучество на персонал и липсата на квалифицирани служители, както и от неправомерно политическо влияние на всички равнища. Нужни са по-нататъшни усилия.

Известен напредък бе постигнат и при прилагане на стратегията за реформа в *съдебната система*. Предприети бяха законодателни и организационни стъпки за подобряване на функционирането на съдебната система. Напредък бе отчетен и в намаляването на обема на натрупаните за разглеждане дела. Тези подобрения обаче не са достатъчни. Напредъкът в подобряването на отчетността, безпристрастността, професионализма и компетентността на съдебната власт е малък. Обемът на натрупаните за разглеждане дела продължава да е огромен. Малък напредък е постигнат и в рационализиране на мрежата от съдилища. Въпреки известен напредък съдебното преследване на военни престъпления в Хърватия трябва още да се подобри. Изцяло трябва да бъде решен проблемът с предубедеността срещу подсъдимите сърби, както и със защитата на свидетели. Реформата напредва, но са нужни значителни усилия за преодоляване на слабостите на съдебната система.

Борбата с корупцията дава първите си резултати. Понастоящем се прилага антикорупционната програма за периода 2006-2008 г. Правната рамка за борба с корупцията бе усъвършенствана. Службата за борба с корупцията и организираната престъпност (USKOK) стана по-активна и участва в разследването на някои сериозни случаи на корупция. Въпреки това, корупцията продължава да бъде широко разпространена. Нужни са повече усилия за предотвратяване, разкриване и преследване на случаите на корупция. Досега не е повдигнато обвинение, нито е произнесена присъда по случай на корупция по високите етажи на властта. Понятието „конфликт на интереси“ не се разбира достатъчно. При прилагането на антикорупционната програма липсва силна координация и ефективен независим мониторинг.

Постигнат бе известен напредък по отношение на ***правата на човека и защитата на малцинствата***. Като цяло правните разпоредби за защита на правата на човека са адекватни, но по отношение на прилагането им съществуват редица съществени предизвикателства.

Известен напредък бе постигнат при прилагане на Конституционния закон за националните малцинства. За 2007 г. бе приет план за наемане на представители на *малцинствата* на работа в държавната администрация, а финансирането за малцинствата бе увеличено. Намаляха случаите на нападения на етническа основа срещу сръбското малцинство и Източноправославната църква. Отделя се по-голямо внимание на ромското малцинство.

Въпреки това, малцинствата продължават да са изправени пред сериозни проблеми. Хърватия трябва да поощрява толерантността към сръбското малцинство и да вземе подходящи мерки за защита на лицата, които може да бъдат обект на заплахи или на дискриминация, враждебност или насилие. Сърбите специално срещат трудности по отношение на трудовата заетост. *Ромската общност* продължава да живее при тежки условия и да бъде обект на дискриминация, особено в образованието, социалната закрила, здравеопазването, жилищното настаняване и трудовата заетост. Нужно е с по-голяма решимост да се прилагат правните разпоредби и програми, по-специално в областта на трудовата заетост. Все още не са приети всеобхватна стратегия и план за действие срещу всички форми на дискриминация.

Напредъкът по отношение на *завръщането на бежанци* е ограничен. Реконструкцията на домове продължава. Въпреки това, прилагането на програмите за жилищно настаняване за предишния правоимащ обитател продължава да бъде изключително слабо. Ситуацията в градските зони се промени съвсем малко с едва 2% решени случаи. Освен това, няма напредък при признаването на правата за пенсия. Усилията за създаване на икономически и социални условия за трайното завръщане на бежанците трябва да бъдат ускорени.

Достъпът до правосъдие все още е възпрепятстван от ограниченията на съществуващата система за правна помощ, както и от високите адвокатски хонорари и слабости в съдебната система. Все още могат да се подобрят *условията в затворите*, където има недостиг на персонал и капацитет. Затворите продължават да бъдат пренаселени.

В Хърватия продължава да има *свобода на изразяване*, включваща свобода и плурализъм на медиите. Въпреки това, понякога върху медиите се упражнява политически натиск.

Плановите за по-добро спазване на *правата на жените и децата* повишиха информираността по тези въпроси. Изпълняването им обаче трябва да бъде подобро. Закрилата на жените срещу всякакви форми на насилие също трябва да се подобри. Мерките за изпълнение по отношение на защитата на правата на децата трябва да бъдат ускорени.

Що се отнася до *регионалните въпроси и международните задължения*, пълното сътрудничество с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ) продължи и бе гарантирано цялостно изпълнение на споразуменията от Дейтън/Париж и Ердут. Необходимо е да се гарантира безпристрастно съдебно разглеждане на делата, прехвърлени от МНТБЮ в Хърватия, както и на заведените в страната дела.

Налице е постоянен общ напредък в областта на регионалното сътрудничество. Хърватското председателство на Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ) бе успешно, което позволи да се постигне напредък в прехода от Пакта за стабилност към рамка с по-голяма регионална инициатива, със засилен ПСЮИЕ и нов Съвет за регионално сътрудничество (СРС). Хърватия ратифицира новото Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА).

В общи линии малък напредък бе постигнат в намирането на окончателни решения на различни нерешени двустранни въпроси между Хърватия и нейните съседи, по-специално относно границите. Неофициалното споразумение между премиерите на Хърватия и Словения за искането на намесата на трета страна по нерешени въпроси, свързани с границите, представлява напредък, който трябва да продължи. През декември 2006 г. парламентът на Хърватия обяви, че решението за хърватската екологична и защитена от риболов зона ще се прилага към държавите-членки на ЕС от 1 януари 2008 г. Това решение се отклонява от политическото споразумение, постигнато между съответните страни през юни 2004 г. и отбелязано в заключенията на Европейския съвет от 16-17 юни 2004 г.; този въпрос трябва да бъде решен. Нужни са усилия за по-нататъшното развитие на сътрудничеството и добрите съседски отношения.

Икономиката на Хърватия отчете силен и ускорен растеж. Макроикономическата стабилност, включително ниската инфлация, бяха запазени. Външни дисбаланси обаче могат да се отразят на макроикономическата стабилност. Фискалната консолидация продължи и това развитие трябва да се запази. Структурните реформи и приватизацията напредваха бавно. Цялостният бизнес климат се подобри, но липсата на ефективност в публичната администрация и съдебната власт продължи да пречи на развитието на частния сектор.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Хърватия е функционираща пазарна икономика. В средносрочен план тя би трябвало да е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план, при условие че решително прилага цялостната си програма за реформи, за да намали структурните слабости.

Запазен бе широк политически консенсус за основните елементи на пазарната икономика. Насочените към стабилност макроикономически политики допринесоха за ниска инфлация, стабилност на валутния курс и значително намаляване на общия държавен дефицит. Икономическите резултати са силни, а частните инвестиции още нараснаха. Трудовата заетост се повиши, а безработицата намалая, въпреки че все още продължава да бъде висока. Бизнес климатът се подобри - бяха подготвени или сключени няколко важни приватизационни сделки. Капацитетът на правителството за изготвяне на рамки за средносрочна икономическа политика укрепна. Въвеждането на нови правила доведе до по-силна рекапитализация на банките, благоприятстваща стабилността на финансовия сектор. Напредък бе постигнат в поощряване на конкуренцията в сектора на телекомуникациите. Реформата на губещата система на железопътния транспорт продължи. Икономиката на Хърватия е добре интегрирана с ЕС.

Въпреки това, координирането на икономическата политика продължава да бъде слабо. Нарастващите външни дисбаланси създават потенциални рискове за макроикономическата стабилност и необходимостта от по-силна фискална консолидация. Благоприятният икономически климат и големите приходи не бяха пълноценно използвани за намаляване на бюджетните дефицити, а доведоха до увеличаване на разходите. Субсидиите за губещи предприятия и настоящото високо равнище на разходи продължиха да забавят структурните промени и да създават напрежение в публичните финанси. Напредъкът в реструктурирането на предприятията бе неравномерен, а намесата на държавата продължи да бъде значителна. Инициативата в частния сектор бе възпрепятствана от липсата на ефективност в публичната администрация и съдебната власт, което частично пречи на процедурите по влизане на пазара и излизане от него, както и на прилагането на правата върху собствеността и правата на кредиторите. Трудовата мобилност все още е ограничена. За подобряване на перспективите за устойчив растеж и реално сближаване е необходимо Хърватия да засили и задълбочи структурните реформи.

Хърватия подобри **способността си за поемане на задълженията, свързани с членството**. Подготовката за изпълнение на изискванията на ЕС напредва стабилно, а някои сектори са до голяма степен приведени в съответствие с правилата на ЕС. Все още обаче са необходими значителни усилия за постигането на пълно съответствие. В повечето области бе постигнат известен напредък, най-вече в сближаването на законодателството, но също така и в изграждането на административен капацитет. В някои глави като транспорт и околна среда напредъкът, постигнат през предишните

години, бе запазен. В други глави като обществени поръчки и данъчно облагане напредъкът остава ограничен. По отношение на общото равнище на сближаване и административния капацитет все още трябва да се положат много усилия.

Известен напредък бе постигнат в сближаването на законодателството относно *свободното движение на стоки*. Все още обаче не са приложени много елементи от *достиженията на правото на ЕС*. Необходими са значителни усилия за сближаване на законодателството и за ефективното му прилагане и привеждане в действие.

По отношение на правилата на ЕС за *свободно движение на работници* има известен напредък, но са необходими повече усилия за сближаване на законодателството и за ефективното му прилагане и привеждане в действие.

Известен напредък бе отбелязан при *правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги*. Цялостното сближаване е задоволително, въпреки че в някои области все още са нужни значителни усилия.

Хърватия постигна известен напредък по отношение на *свободното движение на капитали*. Цялостното сближаване е задоволително. Необходими са обаче допълнителни усилия, по-специално в борбата с изпирането на пари и процедурите за придобиване на недвижимо имущество от граждани на ЕС.

Хърватия отбеляза ограничен напредък в областта на *обществените поръчки*. Административният капацитет обаче продължава да бъде неадекватен на всички равнища на системата за обществени поръчки. Необходими са значителни усилия за изготвяне на цялостна стратегия за сближаване и за укрепване на институционалната структура.

Известен напредък може да бъде отчетен по отношение на *дружественото право*. Сближаването с *достиженията на правото на ЕС* напредва и има разумен график и подобрен план за по-нататъшната работа.

Добър напредък бе отбелязан и по отношение на *закона за интелектуалната собственост* както при неговото транспониране, така и при прилагането му. Сближаването с *достиженията на правото на ЕС* напредва добре, но са необходими допълнителни усилия особено при прилагането.

В *политиката на конкуренция* Хърватия продължи да напредва. Нужно е обаче по-нататъшно сближаване на законодателството и укрепване на административния капацитет по-специално в Агенцията за защита на конкуренцията. Понастоящем се извършва сближаване с *достиженията на правото на ЕС* по тази глава, но все още са необходими значителни усилия, по-специално за реструктуриране на стоманодобивния сектор и на корабостроителниците в затруднено положение.

Хърватия отбеляза напредък при *финансовите услуги* и се извършва сближаване с *достиженията на правото на ЕС*. Въпреки това, необходими са големи усилия, по-специално за укрепване на банковия надзор и на дейността на Финансовия надзорен орган в сектора на небанковите услуги.

Известен напредък бе постигнат и в областта на *информационното общество и медиите*. Нужни са обаче допълнителни усилия за ефективното либерализиране на телекомуникационния пазар, включително въвеждането на ново първично законодателство и укрепване на дейността на агенцията. Като цяло Хърватия е постигнала добро равнище на сближаване с *достиженията на правото на ЕС* по тази глава.

Хърватия продължи да напредва в областта на *земеделието и развитието на селските райони*. Подготовката по отношение на политиката на качеството и органичното земеделие е доста напреднала. Добър напредък е отбелязан и в развитието на селските райони, въпреки че подготовката трябва да се ускори с програмата IPARD. Необходими са значителни усилия за създаването на административни структури, които да осигурят правилното прилагане на Общата селскостопанска политика.

Хърватия постигна известен напредък в областта на *рибарството*. Продължава да има пропуски при управлението, инспектирането и контрола на флота, при структурните действия и държавната помощ.

Добър напредък бе постигнат при *безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарна политика*, по-конкретно чрез приемането на рамка и вторично законодателство. Въпреки това, необходими са допълнителни усилия, включително за укрепване на административния капацитет и за приемане и прилагане на стратегия за безопасност на храните.

По отношение на *транспорта* Хърватия продължи да отбелязва добър напредък към сближаване на законодателството особено в областта на железопътния и морския транспорт. Страната работи по прилагането на първата преходна фаза на Споразумението за Обща европейска въздухоплавателна зона. То участва активно в изграждането на Основната регионална транспортна мрежа и в Обсерваторията за транспорта на Югоизточна Европа. Все още обаче са нужни значителни усилия, включително за осигуряване на адекватен административен капацитет в повечето сектори на транспорта.

Има добър напредък в областта на *енергетиката*. Въпреки това, необходими са непрекъснати усилия за сближаване с *достиженията на правото на ЕС*, по-специално по отношение на енергийната ефективност и изграждането на капацитет за прилагане. Като страна по Договора за енергийна общност Хърватия трябва да прилага от юли 2007 г. съответното законодателство на ЕС за енергетиката

Напредъкът в *данъчното облагане* е много ограничен. Привеждането в съответствие на данъчното законодателство е далеч от приключване и дискриминацията при акцизите върху цигарите трябва да бъде премахната. Нужни са значителни усилия за укрепване на административния капацитет и по-специално за взаимното свързване на информационните технологии.

Значителен напредък бе постигнат в областта на *икономическата и парична политика*. Цялостното сближаване с *достиженията на правото на ЕС* е напреднало. Необходими са обаче допълнителни усилия, по-специално за гарантиране на пълна независимост на Централната банка.

Добър напредък бе отбелязан в *статистиката*, като основната правна рамка е до голяма степен съгласувана с правото на ЕС. Въпреки това, необходими са непрекъснати усилия за укрепване на административния капацитет.

Известен напредък бе постигнат при сближаването с *достиженията на правото на ЕС в социалната политика и заетостта*. Нужни са повече усилия за приключване на сближаването и особено за укрепване на административния капацитет и капацитета за прилагане.

В областта на *предприятията и индустриалната политика* Хърватия отчете добър, но неравномерен напредък. Достигнато бе приемливо равнище на сближаване. В сектори като корабостроенето напредъкът е ограничен.

Добър напредък бе отбелязан и при сближаването с *достиженията на правото на ЕС в трансевропейските мрежи*.

Има известен напредък при *регионалната политика и координацията на структурните инструменти*. Необходими са обаче допълнителни усилия за създаването на административните структури, нужни за управление на финансирането от ЕС.

Известен напредък бе направен при *съдебната система и основните права*. Реформата в съдебната система напредва, но продължават да са налице значителни предизвикателства – по-конкретно трябва да се повиши съдебната ефективност. Постигнат бе напредък в борбата с корупцията посредством допълнително укрепване на законодателството и отчитането на първи резултати в няколко важни дела, разглеждани от USKOK. Въпреки това, корупцията продължава да бъде широко разпространена и са необходими по-активни и по-последователни усилия. Като цяло са налице мерки за гарантиране на основните права. Изискват се обаче допълнителни усилия, особено по отношение на прилагането на правата на малцинствата, включително завръщането на бежанците.

В областта на *правосъдието, свободата и сигурността* Хърватия постигна напредък най-вече в управлението на границите, миграцията и убежището. Но интегрираният план за действие за управление на границите все още не е приложен, а оборудването не е осъвременено. Необходими са значителни усилия за осигуряването на административен капацитет и капацитет за прилагане, по-специално при сътрудничеството между различни агенции, при предотвратяване на корупцията и при борбата с организираната престъпност.

Добър напредък бе постигнат и по глава *наука и изследвания и образование и култура*. И в двата случая е постигнато добро цялостно равнище на сближаване.

Що се отнася до *околната среда*, добър напредък бе отбелязан, особено в хоризонталното законодателство, качеството на въздуха, управлението на отпадъците и химикалите. Административният капацитет трябва да бъде значително укрепен, особено на местно равнище. Трябва да бъде изготвен всеобхватен план в тази област, както и да се заделят финансови средства за прилагане на *достиженията на правото на ЕС*.

Добър напредък бе постигнат в областта на *защитата на потребителите и тяхното здраве*. Вече е постигнато добро равнище на сближаване на законодателството. Нужни са обаче непрекъснати усилия за сближаване на законодателството в редица области и за ефективното му прилагане.

Хърватия отбеляза допълнителен напредък по отношение на *митническия съюз* и сближаването на законодателството с *достиганията на правото на ЕС* е добро. Но подготовката за подобряване на административния капацитет и за разработване на информационни системи все още е в ранна фаза особено по отношение на взаимното свързване на информационните технологии.

Напредъкът в областта на *външните отношения* продължи.

Напредъкът продължи и по отношение на *външната политика и политиката на сигурност и отбрана*, където бе постигнато добро равнище на сближаване. Въпреки това, контролът върху оръжията трябва да бъде засилен.

Известен напредък бе постигнат при *финансовия контрол*, особено при публичния вътрешен финансов контрол. Усилията трябва да продължат. По отношение на защитата на финансовите интереси на ЕС службата за координиране на борбата с измамите трябва да започне да функционира пълноценно.

Известен напредък има при *финансовите и бюджетни разпоредби*.

Бившата югославска република Македония

Бившата югославска република Македония постигна известен напредък в изпълнението на **политическите критерии**. Въпреки това, честото напрежение и проблеми, възпрепятстващи конструктивния диалог между основните политически участници, попречиха на ефективното функциониране на политическите институции и доведоха до забавяне на реформите. Краткосрочните приоритети на Европейското партньорство са отчасти изпълнени.

Прилагането на Охридското рамково споразумение продължава да допринася за укрепване на **демокрацията и правовата държава**. Необходими са обаче допълнителни усилия за цялостното прилагане на споразумението и за утвърждаване на доверието между политическите партии, представляващи различните етнически общности. Нужни са консенсусен подход и готовност за компромис, а духът на споразумението трябва да бъде поддържан по-последователно. Бойкотът на парламента от една от основните опозиционни партии, както и лошото сътрудничество между президента и министър-председателя възпрепятстваха ефективното функциониране на политическите институции. Неотдавнашният сблъсък в парламента и нападението над журналисти са сериозна причина за безпокойство и трябва да бъдат задълбочено разследвани.

По отношение на *реформата в публичната администрация* законът за държавния служител постепенно се прилага. Децентрализацията продължава, като започна втората фаза от нея, свързана с фискалната децентрализация. Държавните органи си сътрудничат по-добре с омбудсмана. Подготвя се прилагането на закона за полицията. Въпреки това, цялостното и ефективно провеждане на реформата в полицията – ключов приоритет на Европейското партньорство – продължава да бъде сериозно

предизвикателство. Публичната администрация продължава да бъде слаба и неефективна, а законодателството за държавната служба се използва малко. Без необходимата прозрачност бяха извършени произволни уволнения на служители на всички равнища, които разстроиха функционирането на администрацията. Нужни са значителни по-нататъшни усилия за създаването на стабилна и професионална държавна служба.

Известен напредък бе постигнат при прилагане на стратегията за реформа в *съдебната система* - ключов приоритет на Европейското партньорство. Едно от петте новосъздадени специализирани отделения на съда за борба с организираната престъпност работи пълноценно. Академията за обучение на съдии и прокурори започна работа и бяха въведени нови информационни системи. Освен това, прилагането на законите за съдопроизводството и правоприлагането вече повишават съдебната ефективност. Въпреки това, досегашният цялостен ефект от реформите е ограничен. Не бе постигнат политически компромис за оставащите назначения в Съдебния съвет и това намали капацитета на Съвета за укрепване на независимостта и безпристрастността на съдебната власт. Нерешените политически разногласия забавиха също така и ключови аспекти от реформата като създаването на административен съд. Все още не са приети законите за прокуратурата, а бюджетите на съдилищата са недостатъчни. Трябва да бъдат положени допълнителни усилия, за да се гарантира пълната независимост, ефективност и отчетност на съдебната власт. Необходимо е да се отчетат резултатите от прилагането на неотдавнашните реформи.

Прилагането на новата правна и институционална рамка за *борба с корупцията* постигна известни резултати. Извършени бяха редица съдебни преследвания и бяха произнесени присъди за случаи по високите етажи на властта. Сътрудничеството между правоприлагащите органи и агенции се подобрява. И все пак, корупцията е широко разпространена и представлява много сериозен проблем. Необходим е цялостен подход за всички сектори и пълно прилагане на антикорупционното законодателство.

Спазването на правата на човека и защитата на малцинствата, включително междуетническите отношения, като цяло се подобриха. Бяха предприети допълнителни стъпки за прилагане на Охридското рамково споразумение като приемането на стратегия за равностойно представителство на етническите общности в администрацията. Въпреки това, доверието между етническите общности трябва да нарасне, по-специално чрез преодоляване на социално-икономическите трудности, пред които са изправени всички малцинства. Постигнат бе малък напредък в положението на *ромското* малцинство, което продължава да живее при много тежки условия и да бъде обект на дискриминация, особено в образованието, социалната закрила, здравеопазването, жилищното настаняване и трудовата заетост.

В сътрудничество между омбудсмана и министерството на вътрешните работи бяха взети мерки срещу *малтретирането* на задържани. Вече съществува законодателна рамка за прехващането на съобщения. Що се отнася до *свободата на вероизповедание*, бе приет нов закон, позволяващ регистрирането на религиозни институции. По отношение на *правата на жените* бяха предприети по-нататъшни стъпки за създаването на равни възможности. Но защитата на жените срещу всички форми на насилие трябва да бъде засилена. Прилагането на мерки за защита на правата на децата трябва да бъде ускорено. Трябва да бъде установен всеобхватен социален диалог.

По отношение на **регионалните въпроси и международните задължения** Бившата югославска република Македония продължи да участва активно в регионалното сътрудничество и да подкрепя Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ), Съвета за регионално сътрудничество и измененото Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА). Страната продължи да сътрудничи изцяло с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ). Влезе в сила закон за сътрудничеството с МНТБЮ. По-доброто функциониране на съдебните институции остава решаващо за подготовката за обработването на делата, които ще бъдат върнати от МНТБЮ на националните съдилища. Страната поддържа конструктивна позиция в процеса за статута на Косово. По отношение на Международния наказателен съд двустранното споразумение за имунитет със Съединените щати не е в съответствие с общата позиция и водещите принципи на ЕС по този въпрос.

Бившата югославска република Македония насърчава добрите отношения със страните от Западните Балкани. В рамките на по-конструктивен подход трябва да бъдат подновени усилията за договаряне на приемливо за всички решение на спора за името с Гърция под егидата на ООН в рамките на резолюции 817/93 и 845/93 на Съвета за сигурност на ООН, като това ще допринесе за регионалното сътрудничество и добросъседските отношения. Действия, които биха могли да окажат отрицателен ефект върху добросъседските отношения, трябва да бъдат избягвани.

Икономиката на Бившата югославска република Македония отчете подчертано ускорен растеж. Макроикономическата стабилност бе запазена, а структурните реформи напреднаха, но наличието на все още много висока безработица продължава да бъде сериозна причина за безпокойство. Слабости в институциите и недостатъци при прилагането на принципа на правовата държава все още възпрепятстват гладкото функциониране на пазарната икономика и се отразяват на бизнес климата.

По отношение на **икономическите критерии** Бившата югославска република Македония напредва добре и се придвижи напред към установяването на функционираща пазарна икономика. В средносрочен план страната би трябвало да е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза, при условие че решително прилага цялостната си програма за реформи, за да намали значителните структурни слабости.

В страната има широк консенсус по основните въпроси на икономическата политика. В резултат от подходящото съчетание на политики макроикономическата стабилност и предвидимост се запазиха. Растежът на страната се подобри, въпреки че има възможност за по-силен растеж. Инфлацията остана ниска. Текущата сметка е близо до постигането на баланс. Въпреки това, безработицата продължава да бъде много висока. ПЧИ останаха на относително ниско равнище след значителния приток на инвестиции, свързан с приватизацията през 2006 г. Властите се намесиха по-активно в икономиката, като намалиха данъчната тежест, подобриха събирането на приходи и увеличиха разходите. Въпреки това, като цяло данъчните сметки са близо до постигането на баланс. Събирането на данъци нарасна благодарение на по-високите приходи и подобрите равнища на събираемост. Относително ниският дълг на публичния сектор бе намален още повече, което доведе до допълнително намаляване на външната уязвимост на страната. Либерализирането на цените и търговията е в голяма степен завършено, а приватизацията на държавна собственост продължи. Процедурите по обявяване в несъстоятелност бяха скъсени, а регистрирането на собственост – ускорено.

Финансовото посредничество нарасна, а надзорът във финансовия сектор се засили. Освен това, бяха взети мерки за подобряване на качеството на човешкия капитал и за модернизиране на инфраструктурата в страната. Икономическата интеграция с ЕС е доста напреднала.

Функционирането на пазарната икономика обаче е възпрепятствано от слабости в институциите. Съдебната система продължава да бъде претрупана, докато агенциите за регулиране и надзор понякога не разполагат с нужната независимост и ресурси за ефективното изпълнение на своите функции. Степента на правна сигурност все още е ниска, а административната неефективност спъва доброто функциониране на публичната администрация и влошава бизнес климата. Пазарите на труда все още функционират незадоволително. Високият дял на сивата икономика, подхранвана от постоянни слабости в правоприлагането и регулаторната рамка, намалява данъчната основа, възпрепятства способността на правителството да прилага икономически политики и оказва отрицателно въздействие върху бизнес климата.

Бившата югославска република Македония положи нови усилия за подобряване на **способността си за изпълнение на задълженията, произтичащи от членството**. Постигнат бе известен напредък в изпълнението на краткосрочните приоритети на Европейското партньорство. Страната продължава да бъде изправена пред основни проблеми, свързани с ефективното прилагане и привеждане в действие на законодателството. Липсват подходящи човешки и финансови ресурси за пълното прилагане на ССА. Масовото подмяне на квалифициран персонал след политически промени пречи на усилията за подобряване на административния капацитет.

В областта на *свободното движение на стоки* бе постигнат известен напредък в укрепване на административния капацитет и привеждане на законодателството в съответствие с *достиженията на правото на ЕС*, което обаче продължава да бъде на ранен етап. Същото се отнася за *свободното движение на работници, правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги*. Напредъкът в областта на *свободното движение на капитали* бе много ограничен. Привеждането в съответствие на законодателството изостава, а административният капацитет за прилагане на законодателството за борба с изпирането на пари не е адекватен.

Има напредък при *обществените поръчки*, където привеждането на законодателството в съответствие с *достиженията на правото на ЕС* напредва. Въпреки това, административният капацитет на равнище възложители не е достатъчно развит. Съществен напредък бе отбелязан и в областта на *дружественото право*, където привеждането в съответствие към момента е умерено. При *закона за интелектуалната собственост* бе постигнат известен напредък особено по отношение на привеждането в съответствие на законодателството в областта на *правата върху индустриална собственост* и залавянето на фалшиви стоки на границата. Административният капацитет обаче все още е недостатъчен за постигането на добро правоприлагане и е нужна силна политическа воля за ограничаване на пиратството.

Напредък може да бъде отчетен в областта на *конкуренцията*, включително политиката за държавните помощи. Понастоящем законодателството в по-голямата си част е в съответствие с *достиженията на правото на ЕС*, но органът за конкуренцията трябва да бъде по-независим. Нужни са повече усилия за повишаване на информираността на обществеността за ползите от политиката на конкуренцията и за по-подробно разбиране на системата за контрол на държавните помощи от страна на тези, които отпускат

държавни помощи. Законът за зоните на индустриално/технологично развитие трябва да бъде изменен, за да бъде приведен в съответствие с *достиженията на правото на ЕС*.

Известен напредък бе отбелязан и в областта на *финансовите услуги*. Законодателството обаче трябва да бъде подобро, по-специално по отношение на застрахователния сектор и ценните книжа. Трябва да се отдели по-голямо внимание на проблема с незастрахованите превозни средства. Административният капацитет и гаранциите за оперативна независимост на надзорните органи в нефинансовия сектор са недостатъчни.

Напредък е направен при привеждане на законодателството в съответствие с *достиженията на правото на ЕС* и засилване на конкуренцията в областта на *информационното общество и медиите*. По отношение на електронните комуникации обаче страната продължава да нарушава задълженията си по Споразумението за стабилизиране и асоцииране. Във всички сектори прилагането и привеждането в действие на законодателството остават незадоволителни, а независимостта на регулаторните органи не е гарантирана в достатъчна степен.

Известен напредък бе постигнат в разработването на политика в областта на *земеделието и развитието на селските райони*, но привеждането в съответствие все още е на ранен етап. Напредъкът при *безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарна политика* е скромнен. Административният капацитет като численост и компетентност на персонала не е адекватен за осигуряване на правилното прилагане на *достиженията на правото на ЕС*.

Напредък бе постигнат при привеждането в съответствие с *транспортната политика*. Бившата югославска република Македония ратифицира Споразумението за Обща европейска въздухоплавателна зона. Страната участва активно в изграждането на Основната регионална транспортна мрежа и в Обсерваторията за транспорта на Югоизточна Европа. Но административният капацитет във всички сектори е още слаб. Отбелязан бе известен напредък в сближаване на законодателството за *вътрешния енергиен пазар и възобновяемите енергийни източници*. Като страна по Договора за енергийна общност страната трябва да прилага съответното законодателство на ЕС за енергетиката. Административният капацитет за прилагане на регулаторната рамка за енергийна ефективност и защита от радиация е недостатъчен. Независимостта на регулаторния орган в енергетиката трябва да се засили.

В областта на *данъчната политика* законодателството за непрякото данъчно облагане е добре приведено в съответствие, но има значителни разминавания при прякото данъчно облагане. Постигнат бе напредък при укрепване на административния капацитет. Необходими са обаче допълнителни усилия за осигуряване на ефективното прилагане и привеждане в действие на законодателството.

Ограничен напредък бе постигнат в областта на *икономическата и парична политика*, но подготовката напредва. Бяха предприети значителни стъпки по приоритетни въпроси в областта на *статистиката*. Въпреки това, нужни са повече усилия за укрепване на административния капацитет.

Що се отнася до достиженията на правото на ЕС в *социалната политика и трудовата заетост*, известен напредък има в изготвянето на стратегии. Поради недостатъчната политическа решимост и административен капацитет обаче реалният напредък в прилагането на тези политики все още е ограничен. Има напредък по някои въпроси в областта на *предприятията и индустриалната политика*, особено при подкрепата за малки предприятия. По отношение на трансевропейските мрежи страната участва в регионалните инициативи и привеждането в съответствие на законодателството напредва добре. Модернизирането на инфраструктурата продължава да бъде сериозно предизвикателство. Напредък може да бъде отчетен в областта на *регионалната политика и координацията на структурните инструменти*. Но все още са необходими значителни усилия за създаване на необходимия институционален и административен капацитет на централно и местно равнище.

Известен напредък бе постигнат в областта на *съдебната система и основните права*. Властите положиха нови усилия в борбата с корупцията и първите резултати от това са налице. Въпреки това, гарантирането на независимост и ефективност на съдебната система продължава да бъде сериозно предизвикателство. Подходът за овладяване на корупцията все още не е всеобхватен. Привеждането в действие на законодателството в тази област е задоволително, но е необходимо по-нататъшно правоприлагане и целево отпускане на средства, както и непоколебим политически ангажимент.

Основното законодателство в областта на *правосъдието, свободата и сигурността* е налице, а изпълнителните наредби са в голямата си част приети. Нужни са още усилия за провеждането на активна политика за завръщане и за привеждането на процедурите за убежище в съответствие с европейските стандарти. Неравномерен бе напредъкът в полицейското сътрудничество и борбата с организираната престъпност, която продължава да буди сериозно безпокойство. Иззети са големи количества наркотици. Недостатъчен напредък бе отбелязан в областта на трафика на хора. Все още не е създадена интегрирана междуведомствена система за разузнаване в борбата с организираната престъпност. Сътрудничеството между ведомствата трябва да се заздравя също и в борбата с тероризма.

Властите укрепиха, макар и главно на централно равнище, оперативния си капацитет в няколко области. На местно равнище административният капацитет като цяло продължава да бъде слаб. За управлението на границите и във връзка с Шенген са необходими комуникационни мрежи, техническо оборудване и обучение. Добър напредък бе постигнат при въвеждането на паспорти с биометрични данни. Необходимо е да се отчитат резултатите от прилагането и привеждането в действие на законите, и най-вече по отношение на борбата с организираната престъпност и корупцията, която продължава да предизвиква сериозно безпокойство. Бившата югославска република Македония още не е достатъчно подготвена за прилагане на *достиженията на правото на ЕС* в областта на *правосъдието, свободата и сигурността*.

Малък напредък бе постигнат при привеждането в съответствие на законодателството в областта на *науката и изследванията* и капацитетът на научните институти продължава да бъде слаб. Страната прие политически мерки за по-пълно привеждане в съответствие на законодателството в областта на *образованието и културата*. Въпреки това, средствата за прилагане на стратегическите реформи не са достатъчни. Страната трябва да продължи подготовката си с оглед на бъдещо участие в програмите на Общността „Обучение през целия живот“ и „Младежта в действие“. Постигнат бе напредък в изготвянето на законодателна рамка за *околната среда*, но прилагането на законодателството все още е на ранен етап, особено в области, изискващи значителни инвестиции. Административният капацитет и финансовите ресурси все още са неадекватни. Известен напредък бе постигнат по отношение на *защитата на потребителите и тяхното здраве*. Нужни са повече човешки и финансови ресурси, които ще позволят цялостно прилагане на законодателството, стратегиите и плановете за действие.

Напредъкът в областта на *митническия съюз* е значителен. Що се отнася до административния капацитет, значителен напредък бе постигнат в борбата с незаконната търговия и корупцията и при събирането на приходи. Като цяло митническата администрация трябва да продължи усилията си за модернизирание.

Известен напредък бе постигнат във *външните отношения* и във *външната политика и политиката на сигурност и отбрана*. Въпреки това, институционалният и административен капацитет още не е достатъчен, за да позволи на страната да участва пълноценно в политиките на ЕС в тези области.

Напредъкът в областта на *финансовия контрол* бе ограничен до публичния вътрешен финансов контрол. Административният капацитет на отговорните институции продължава да бъде неадекватен за изпълнение на задълженията, произтичащи от *достиганията на правото на ЕС*. Няма особен напредък в областта на *финансовите и бюджетните разпоредби*. Своевременно трябва да бъдат създадени подходящи структури за координиране, правила за прилагане и да се укрепи административният капацитет.

Черна гора

По отношение на **политическите критерии** Черна гора постигна известен напредък. Тя работи по ключови приоритети на европейските партньорства, но все още предстои постигане на съществени резултати особено по отношение на административния капацитет и борбата с корупцията. Черна гора отбеляза добър напредък в създаването на необходимата правна рамка и институции след обявяването на независимост. През октомври 2007 г. парламентът прие конституция, която е до голяма степен в съответствие с европейските стандарти. Усилията за постигане на по-широк консенсус по основни характеристики на държавното изграждане трябва да продължат.

Постигнат бе известен напредък по отношение на *демокрацията и правната държава*. Черна гора продължи да напредва в административната и правната реформа. Черна гора отбеляза известен напредък в работата си по ключовите приоритети на Европейското партньорство и в укрепването на административния си капацитет. Досега обаче резултатите са доста ограничени и Черна гора още не е постигнала трайни резултати от реформите. Съдебната реформа едва сега започва.

Парламентът и правителството се приспособиха към изискванията за независимост. Те продължиха да подобряват ефективността си. Парламентът започна да прилага процедурния правилник, приет през 2006 г., да оптимизира работата си и да укрепва административния си капацитет. Контролните функции на парламента се подобриха. Парламентарната комисия за европейска интеграция поукрепна, но все още ѝ липсват ефективност и целенасоченост. Цялостният капацитет на парламента трябва да бъде подобрен. Правителството бе реорганизирано и укрепването на новите институции продължи, като акцентът бе поставен върху реформата в отбраната, външните работи, правосъдието и вътрешните работи. Въпреки това, правителството трябва да стане по-ефективно, особено по отношение на прилагането на законодателството.

Публичната администрация продължава да бъде слаба и неефективна въпреки текущата реформа в нея. Нужни са още усилия, за да се постигне безпристрастност на публичната администрация и укрепване на капацитета ѝ. Координирането по европейските въпроси се подобри. Подготовката за прилагането на ССА продължи. Персоналът, включително новите служители в ключовите правителствени органи и други ведомства, трябва да бъде добре обучен, за да се справи не само със задачите по координирането, но и с изпълнението на всички приоритети на Европейското партньорство и задължения по ССА.

Постигнат бе известен напредък в реформата на *съдебната система*. Конституцията увеличи независимостта на съдебната система посредством създаването на нов орган – Съдебния съвет, който отговаря за назначаването и уволнението на съдии. Правителството прие Стратегия за съдебна реформа за периода 2007-2012 г. Обучението на съдии и прокурори бе подобро. Въпреки това, необходимо е да се приеме законодателство, за да се гарантира независимостта и отчетността на съдиите и прокурорите. Парламентът все още има правомерно влияние върху назначаването и повишението на прокурори. Досъдебната фаза по случая с депортирането и изчезването на повече от 80 босненски цивилни граждани през 1992 г. все още продължава, което буди безпокойство за продължителността на делото. Ефективността на съдебната система е незадоволителна и съвсем малко бе наваксано голямото изоставане в гражданското и наказателното съдопроизводство.

Корупцията е широко разпространена и представлява много сериозен проблем. Приемането на първия доклад на националната комисия за борба с корупцията може да се смята за стъпка напред, въпреки че прилагането остава проблем. Финансирането на политическите партии и изборните кампании е непрозрачно. Все още съществуват пропуски в законодателството за държавните служители относно конфликта на интереси. В строителството и планирането на земеползването, в приватизацията, концесиите и възлагането на обществени поръчки има сериозна опасност от корупция. Ситуацията изисква да се вземат спешни действия, за да се постигнат резултати в борбата с корупцията, особено по високите етажи на властта. Капацитетът за международно полицейско сътрудничество и сътрудничество в областта на съдебната система трябва да бъде подобрен.

По отношение на *правата на човека и защитата на малцинствата* след обявяването на независимост бе отбелязан напредък в създаването на необходимата рамка. През май 2007 г. Черна гора бе приета в Съвета на Европа. В конституцията тя признава върховенството на международното право в областта на човешките права. Налице са ангажменти за прилагане с обратна сила на законодателството за правата на човека, но точният им правен статут трябва да бъде изяснен. Законодателството и практиката в областта на социалните права са до голяма степен в съответствие с разпоредбите на ревизираната Европейска социална харта. Известен напредък бе постигнат за подобряване на правата на жените и децата. Но защитата на жените срещу всички форми на насилие трябва да бъде по-добра. Реституцията на национализирана собственост продължи, но има множество жалби за начина, по който тя се извършва. Работата на омбудсмана за защита на правата на човека и при упражняването на надзор върху публичната администрация трябва да бъде по-активна.

През май 2007 г. Черна гора се присъедини към Рамковата конвенция за защита на националните малцинства, както и към Европейската харта за регионалните и малцинствени езици. Сложният въпрос за определянето на малцинствата и за защитата им е само частично обхванат от закона за правата на националните малцинства от 2006 г. Конституцията предоставя солидна правна основа за защитата на правата на малцинствата. Положението на бежанците и разселените лица, включително на ромите, е причина за сериозно безпокойство. Ромското население продължава да живее при много тежки условия и да бъде обект на дискриминация, особено в образованието, социалната закрила, здравеопазването, жилищното настаняване и трудовата заетост.

Гражданското общество все още е уязвимо и напрежението между правителствени органи и неправителствени организации продължава.

По отношение на *регионалните въпроси и международните задължения* страната продължава да участва активно в регионалното сътрудничество. Сътрудничеството с МНТБЮ продължава да бъде задоволително. Черна гора продължи да поема международни задължения и след обявяването на независимост. През януари 2007 г. тя стана член на важни международни финансови институции. Преговорите за членство в Световната търговска организация напредват безпроблемно. Черна гора се ангажира активно в регионалното сътрудничество в Югоизточна Европа, стана член на Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ) през май 2007 г. и участва в Съвета за регионално сътрудничество (СРС). Страната ратифицира измененото Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА) и поддържа добри отношения със съседите си. Повечето от споровете със Сърбия вследствие обявяването на независимост бяха уредени.

През октомври 2006 г. Черна гора обяви, че е ратифицирала Римския статут на Международния наказателен съд. Въпреки това, подписаното през април двустранно споразумение за имунитет със Съединените щати не е в съответствие с общата позиция и водещите принципи на ЕС по този въпрос.

Икономиката на Черна гора продължи да се развива бързо, а макроикономическата стабилност се подобри, въпреки че все още съществуват рискове, по-конкретно заради големия дефицит по текущата сметка, който понастоящем се компенсира до голяма степен от притока на ПЧИ. Структурните реформи продължиха, но слабият институционален капацитет и недостатъци при прилагането на принципа на правовата държава все още възпрепятстват доброто функциониране на пазарната икономика.

По отношение на **икономическите критерии** Черна гора отбеляза, макар и с по-бавно темпо, напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. Необходими са значителни реформи, които да позволят на страната в дългосрочен план да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.

Цялостната макроикономическа стабилност е по-добра. Бързият икономически растеж помогна за създаването на работни места, а инфлацията остана ниска. Големият приток на чуждестранни инвестиции допринесе за икономическата активност. Води се предпазлива политика на фискална консолидация, която доведе до траен бюджетен излишък. Реформата на пенсионната система продължи. Отбелязан бе бърз растеж в дейността на финансовите посредници. Създадени бяха нови механизми за по-голяма прозрачност в процеса на приватизация. Ново законодателство за несъстоятелност на дружествата улесни излизането от пазара. Субсидиите продължиха да бъдат ограничени до някои следприватизационни договорености. Реформата на предприятията за комунални услуги продължи. Отворената търговия и процесът на привеждане в съответствие с правилата на СТО спомагат по-нататъшната икономическа интеграция с ЕС.

Въпреки това, съществуват известни рискове за макроикономическата стабилност, най-вече заради големия външен дефицит. Повишаването на цените на енергията предизвика дискусии в страната, включително в правителството, за енергийната политика на Черна гора и за планираната приватизация на доставчиците на енергия. Ръстът на индустриалното производство бе много скромно. Получаването на разрешителни за стопанска дейност и прилагането на договори все още е скъпо и отнема много време. Необходимо е да се направи повече за подобрения в сектора на финансовите услуги, включително ревизиране и прилагане на закона за банките, създаване на надзорна агенция в застраховането и надзор на дружествата за лизинг. Освен това, прекомерният растеж на потребителските кредити и на цените на имуществото е сигнал за увеличаване на макроикономическите и финансови дисбаланси. Въпреки че безработицата спадна, тя продължава да бъде висока. Същевременно нарастващите разходи за работна ръка продължиха да вредят на конкурентоспособността на страната. Високият дял на сивата икономика, подхранвана от постоянни слабости в правоприлагането и регулаторната рамка, намалява данъчната основа, възпрепятства способността на правителството да прилага икономически политики и оказва отрицателно въздействие върху бизнес климата.

Страната постигна известен напредък в привеждането в съответствие с **европейските стандарти** и в укрепването на административния си капацитет, което доведе до подписването на Споразумението за стабилизиране и асоцииране с ЕС. Добър напредък бе постигнат в области като митници и данъчно облагане, конкуренция, обществени поръчки, свободно движение на капитали и земеделие. Напредъкът продължава да бъде ограничен в социалната политика и политиката на заетост, енергетиката, околната среда, както и в сферата правосъдие, свобода и сигурност. Процесът на хармонизиране

на законодателството и проверяване на съвместимостта на новото законодателство със законодателството на ЕС трябва да се активизират. Цялостният административен капацитет на страната продължава да бъде слаб.

По отношение на *вътрешния пазар* институционалната рамка в областта на *свободното движение на стоки* бе подобрена, но все още не е завършена. Човешките и физически ресурси не отговарят на европейските стандарти, а привеждането в съответствие на закона за защита на потребителите е на ранен етап.

Черна гора води либерална политика по отношение на *движението на услуги*, но е необходимо финансовият надзор да бъде много по-силен. Правната рамка, регламентираща финансовия сектор, има недостатъци, свързани с корпоративното управление и управлението на риска. Малък напредък бе постигнат при *правото на установяване*; все още съществуват прекалено големи административни пречки пред започването на стопанска дейност, а системата за лицензи е ограничителна. В областта на *свободното движение на капитали* подготовката за прилагането на ССА напредва.

Митническото законодателство към момента съответства до голяма степен на ангажиментите по ССА. Необходимо е по-нататъшно хармонизиране на правилата за произход, транзитните процедури, митническото остойностяване и борбата с корупцията и контрабандата. Черна гора прие законодателство, предвиждащо затваряне на безмитните магазини на сухопътните граници до края на 2007 г. Изпълнението на тази мярка трябва да бъде следено отблизо. Митническите такси бяха намалени и приведени в съответствие с изискванията на СТО. Известен напредък бе постигнат при *прякото данъчно облагане*, но хармонизирането при дружествата и непрякото данъчно облагане изостава. Има значителни възможности за подобряване на административния капацитет.

Цялостната подготовка в областта на *конкуренцията* напредва. Черна гора трябва да усъвършенства още законодателната си рамка и да създаде независими органи за конкуренцията и държавните помощи.

Постигнат бе напредък в системата за *обществени поръчки*, но за ефективна подкрепа и мониторинг на сектора са нужни по-добър капацитет и по-добра организация.

Като цяло все още е необходим напредък при защитата на *правата върху интелектуална собственост*, особено като се има предвид слабият институционален капацитет, недостатъчното прилагане на законите, големите мащаби на пиратството и фалшифицирането и ниското равнище на информираност сред публичните органи и заинтересованите страни.

Що се отнася до европейските стандарти в *социалните политики*, нужни са законодателство и стратегии за по-голяма защита на уязвимите групи. Съгласуването с европейските стандарти в *политиките за трудова заетост* трябва да бъде ускорено, по-специално по отношение на трудовото законодателство и професионалното обучение. Известен напредък бе постигнат в тристранния социален диалог в рамките на Икономическия и социален съвет, но мандатът на съвета и правилата за представителство в него трябва да бъдат изяснени.

Напредък бе отбелязан и в *образованието*, по-специално по отношение на правната рамка, и бяха направени първи опити за прехвърляне на правомощия в силно централизираната образователна система. Нужни са усилия за включване на гражданското общество и за по-голяма достъпност на обучението.

Що се отнася до *секторните политики*, Черна гора отбеляза малък напредък в изпълнението на приоритетите на Европейското партньорство в областта на *индустрията и МСП*. Трябва да се направи стратегическа оценка на нуждите от реструктуриране и на конкурентните предимства, както и на необходимите промени в трудовото законодателство, енергийната политика и политиката за околната среда, в административното опростяване и прозрачността.

Напредъкът в *селското стопанство* и безопасността на храните, както и по *ветеринарни и фитосанитарни въпроси*, трябва да бъде ускорен. Необходимо е да бъде увеличен капацитетът за проверка и контрол в областта на *рибарството*.

Известен напредък бе отбелязан по отношение на привеждането в съответствие със стандартите на ЕС за *околната среда*, а по-нататъшното хармонизиране е в ход. Въпреки това, нужни са допълнителни усилия за по-добро прилагане и привеждане в действие на законите. Специално внимание трябва да се отдели на укрепването на административния капацитет.

Черна гора постигна напредък в областта на *транспорта*. Понастоящем страната работи по прилагането на първата преходна фаза на Споразумението за Обща европейска въздухоплавателна зона. Тя участва активно в изграждането на Основната регионална транспортна мрежа и в Обсерваторията за транспорта на Югоизточна Европа. Но правителството още не е приело новата национална стратегия за развитие на транспорта. И в тази област административният капацитет трябва да бъде още укрепен.

Известен напредък може да бъде отчетен в *енергийния сектор*, но този напредък все още е неравномерен. Все още са налице значителни пропуски в енергийната инфраструктура и в правната и институционална рамка. Доставката на електроенергия продължава да бъде сериозен проблем. Необходими са още усилия за финализиране и приемане на енергийната стратегия и за завършване на реформите в сектора. Като страна по Договора за енергийна общност Черна гора трябва да прилага съответното законодателство на ЕС за енергетиката.

Известен напредък бе постигнат в областта на *информационното общество и медиите*. Нужни са законодателни мерки за ефективното либерализиране на пазара за електронни комуникации и привеждането на правната уредба в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на услугите, свързани с информационното общество. Агенцията за радио и телевизия започна да работи пълноценно и има независим статут, но капацитет ѝ трябва да бъде укрепен. Черна гора все още не е ратифицирала Конвенцията на ЮНЕСКО за културното многообразие и не е подписала и ратифицирала Европейската конвенция за трансгранична телевизия. Подготовката в тази област е на ранен етап.

Що се отнася до *финансовия контрол*, развитието на публичния вътрешен финансов контрол и на външния одит е на ранен етап; със съответните средства държавната институция за одит трябва да стане по-независима.

Ограничен напредък бе постигнат в *статистиката*. Капацитетът продължава да бъде слаб и все още има сериозни проблеми при координирането и по отношение на инфраструктурните ресурси на статистиката. Създаването на надеждна официална статистика трябва да стане приоритет.

В областта на *правосъдието, свободата и сигурността* Черна гора започна създаването на необходимата правна и институционална рамка, но все още трябва да бъде направено много. Бяха подписани споразумения за облекчаване на *визовия* режим и реадмисия между Черна гора и Европейската общност. Черна гора все още трябва да модернизира своя капацитет за прилагане на собствения си визов режим, въведен след обявяването на независимост, и постепенно да въведе стандартите на ЕС. Трябва да бъдат издадени паспорти с биометрични данни в съответствие със стандартите на ЕС. Малък напредък бе отбелязан в областите *гранична полиция, убежище и миграция*, където са необходими допълнителни усилия.

Изпирането на пари продължава да буди сериозно безпокойство. Капацитетът на полицията е ограничен и все още не е въведен подходящ мониторинг на финансовите трансакции извън банковата система, особено във връзка с недвижимо имущество и чуждестранни инвестиции. Известен напредък може да бъде отчетен в борбата с контрабандата на *наркотици*, но проблемът продължава да предизвиква сериозно безпокойство.

Постигнат бе напредък в областта на реорганизацията на *полицията*. Въпреки това са необходими повече професионален капацитет в полицията и повече специализирано обучение, както и разработването на разузнавателни средства и средства за анализ на риска. Черна гора все още изостава в борбата с *организираната престъпност*, която продължава да бъде сериозен проблем, и са необходими значителни усилия за справяне с него. В ход са законодателни реформи, свързани с борбата с *трафика на хора*. Черна гора остава преди всичко крайна дестинация и транзитен пункт.

Сериозно безпокойство предизвиква ситуацията при *защитата на данни*. Все още не е приет законът за защита на личните данни. Настоящото законодателство не изпълнява приоритета на Европейското партньорство и все още не е създаден независим надзорен орган.

Сърбия

Сърбия постигна известен напредък в изпълнение на **политическите критерии** в съответствие с Европейското партньорство. През януари 2007 г. се състояха парламентарни избори, при които бяха спазени международните стандарти. В периода след изборите обаче ясно пролича дълбокото разделение между политическите партии. Това забави темпото на реформи. Проблемът с Косово продължи да бъде начело в дневния ред на политическия живот. Националистическата риторика все още е силна и се отразява отрицателно на политическата обстановка. След няколко месеца на несигурност през май 2007 г. бе сформирано ново реформистко правителство. То бързо постигна положителни резултати в сътрудничеството си с МНТБЮ, което позволи на Комисията да финализира преговорите по Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА). Сърбия все още трябва да изпълни международното си задължение за пълно сътрудничество с МНТБЮ, за да може да бъде подписано ССА.

Демокрацията и правовата държава в Сърбия трябва да укрепнат повече. Постигнат бе известен напредък в прилагането на новата *конституция*, която влезе в сила през ноември 2006 г. Приет бе конституционен закон, въпреки че някои разпоредби и по-специално тези за съдебната система все още не се прилагат в съответствие с европейските стандарти.

Работата на *парламента* бе възпрепятствана от политическата обстановка. Първото заседание на парламента след тържественото му откриване бе отсрочено за почти три месеца заради проточилите се преговори за сформирание на правителство. Закъснението при сформирание на правителство и дълбоките политически разделения имаха отрицателен ефект върху парламентарната дейност.

През месеците след парламентарните избори активността на служебното правителство бе слаба. Новото *правителство* постави акцента в програмата си върху европейската интеграция, но резултатите са неравномерни. През август 2007 г. правителството прие план за действие за хармонизиране на законодателството с *достиженията на правото на ЕС*, опитвайки се по този начин да ускори процеса на реформи. Сръбската администрация участва в преговорите за ССА по професионален начин и това помогна за подобряване на съгласуваността между различните министерства и ведомства. Въпреки това, координирането на политиката трябва да бъде още по-добро. Правната рамка за местно управление все още предстои да бъде изцяло разработена.

Капацитетът в областта на *публичната администрация* като цяло е добър. Назначен бе държавен омбудсман и сега правителството трябва да вземе всички необходими мерки за гарантиране на пълноценното функциониране на службата на омбудсмана. Необходимо е да се укрепят регулаторните органи, за да се осигури нужният контрол и изпълнение на правните задължения. Реформите трябва да продължат, за да се създаде безпристрастна, отчетна и ефективна държавна служба, основана на професионални критерии за развитие на кариерата, както на правителствено, така и на поднационално равнище.

Гражданският надзор над въоръжените сили, ключов приоритет на партньорството, се подобри, като е необходимо акцентът в тази област да бъде върху гарантирането на ефективен парламентарния контрол и финансов надзор. Все още не е приета новата преразгледана законодателна рамка за отбраната, която се изисква от конституцията, както и редица закони.

Реформата в *съдебната власт*, която също е ключов приоритет на партньорството, изостава и още не е приета нова правна рамка. В момента конституцията и конституционният закон дават възможност за упражняването на политическо влияние върху назначенията в съдебната власт. Все още не са създадени апелативни и административни съдилища, а конституционният съд не функционира от октомври 2006 г. Необходимо е да се вземат допълнителни правни мерки и управленски мерки, за да се гарантира независимостта и ефективността на съдебната власт.

Мерките за *борба с корупцията* включват приемането на план за действие в изпълнение на националната стратегия за борба с корупцията. Съдебното преследване на някои случаи на корупция приключи успешно. И все пак, корупцията е широко разпространена и представлява сериозен проблем. Трябва да се създаде агенция за борба с корупцията, а планът за борба с корупцията все да се прилага изцяло. Необходим е по-системен подход в борбата с корупцията, включително финансов

контрол, прозрачни процедури при обществените поръчки и ефективен парламентарен надзор.

Общите условия за спазване на **правата на човека и защитата на малцинствата** се подобриха и Сърбия е относително напред в изпълнението на задълженията си. Новата конституция съдържа няколко разпоредби, свързани с правата на човека и на малцинствата, но трябва да се постигнат резултати в правоприлагането от съдебната власт, включително обжалване пред конституционния съд. Новата конституция забранява дискриминацията, но още не е приет всеобхватен закон за борба с дискриминацията. Напредък бе постигнат при подобряване на правата на жените и децата. Въпреки това, закрилата им всички форми на насилие трябва да бъде засилена и трябва да бъде приет закон за равенството на половете. Все още не са решени проблеми, свързани с реституцията на недвижимата собственост.

Направени бяха подобрения в представителството на *малцинствата* сред държавните служители и в използването на малцинствените езици. Въпреки това, законодателството, необходимо за регламентиране на избирането на национални съвети и на техните задължения, още не е прието. Междуетническата обстановка във Войводина продължи да се подобрява. Обстановката в Южна Сърбия е стабилна, но напрегната. Извършени бяха подобрения в работата на мултиетническите полицейски сили. Напрежение обаче все още има в рамките на етническата албанска общност и в отношенията ѝ със сръбското население. Обстановката в Санджак се влоши, като религиозните разделения в мюсюлманската общност се задълбочиха и бяха регистрирани прояви на насилие.

Бяха предприети стъпки за по-голяма координация на дейностите за подобряване на ситуацията на *ромското* население. Въпреки това, ромското население продължава да живее при много тежки условия и да бъде обект на дискриминация, особено в образованието, социалната закрила, здравеопазването, жилищното настаняване и трудовата заетост. Много роми продължават да срещат трудности при получаването на лични документи, което от своя страна възпрепятства достъпа им до основни услуги.

По отношение на **регионалните въпроси и международните задължения** Сърбия играе положително роля за подобряване на регионалното сътрудничество, включително Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ), Съвета за регионално сътрудничество и измененото Централноевропейско споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА). Въпреки това, Сърбия трябва да възприеме по-конструктивен подход по отношение на участието на Косово в регионалното сътрудничество и в други форуми по силата на Резолюция 1244 на Съвета за сигурност на ООН. Като цяло двустранните отношения със съседните страни са добри.

В програмата си новото правителство ясно се ангажира да изпълнява международните си задължения. Впоследствие сръбските власти подобриха сътрудничеството си с МНТБЮ, което доведе до ареста на двама обвиняеми и изпращането им в Хага. Създаден бе Съвет за национална сигурност, който се председателства от президента на републиката и отговаря за координиране на работата на военните и гражданските служби за сигурност. Възстановен бе Националният съвет за сътрудничество с МНТБЮ. Въпреки това, Сърбия все още не е постигнала пълно сътрудничество с МНТБЮ, което би трябвало да доведе до ареста на останалите бегълци. Пълното сътрудничество продължава да бъде условие за подписването на Споразумението за стабилизиране и асоцииране.

През януари 2007 г. Международният съд заключи, че действията в Сребреница са геноцид. В делото си Босна и Херцеговина срещу Сърбия и Черна гора съдът постанови, че Сърбия не е извършила геноцид в нарушение на задълженията си по съответната конвенция. Въпреки това, Съдът бе на мнение, че Сърбия не е взела всички необходими мерки за предотвратяване на геноцида в Сребреница и за изправяне на извършителите пред съда.

Сърбия участва в дискусиите за бъдещия статут на Косово, провеждани под егидата на пратеника на Генералния секретар на ООН за Косово. Страната обаче отхвърли неговите препоръки и поддържа позицията си, че Косово трябва да остане неразделна част от страната, като същевременно получи голяма автономия. Понастоящем сръбските власти участват в политически разговори под егидата на международната тройка ЕС-САЩ-Русия за бъдещия статут на Косово. Сърбия продължи да разубеждава косовските сърби да не участват във временните институции на самоуправление и в изборите в Косово. Тя призова косовските сърби да не участват в изборите за временен парламент и общини на Косово.

Икономиката на Сърбия продължи силния си растеж, но напредъкът в постигането на макроикономическа стабилност бе неравномерен. Обратът при фискалната консолидация породил допълнителни фискални и макроикономически рискове. Изключително необходимите структурни реформи се осъществяват бавно, а високата безработица продължава да бъде сериозно предизвикателство.

По отношение на **икономическите критерии** Сърбия отбеляза известен напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. Усилията за реформа трябва да продължат, така че в средносрочен план Сърбия да е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.

Властите до голяма степен запазиха основните елементи на една разумна икономическа политика. Икономиката продължи силното си развитие. Притокът на чуждестранен капитал остана значителен. Намаляването на инфлацията допринесе за създаването на стабилна среда за икономическите участници. Излишъкът в бюджета се запази, а инвестициите значително се подобриха.

Приватизацията на държавните банки напредва добре, а конкуренцията между банките е силна. Новото правителство демонстрира само до известна степен воля за възобновяване на процеса на приватизация на държавните дружества. Секторът на МСП придоби по-голяма значимост. Външната търговия и инвестициите продължиха да нарастват, а икономическата интеграция към ЕС напредна.

Но въпреки силния икономически растеж безработицата продължава да бъде много висока. Необходим е по-голям напредък в приватизацията и създаването на цялостен конкурентоспособен и динамичен частен сектор. През втората половина на 2006 г. и през 2007 г. фискалната политика се разви. Заплатите в публичния сектор значително се увеличиха. Това доведе до значително нарастване на разходите като процент от БВП през 2007 г., както и до увеличаване на външните дисбаланси и инфлационния натиск. Липсата на гъвкавост на пазара на труда и високите вноски за социална сигурност продължиха да бъдат пречка пред създаването на работни места. Инвестициите бяха възпрепятствани от прекомерни бюрократични изисквания и сложно законодателство. Търговските съдилища продължиха да страдат от ограничен капацитет и експертни знания. Високият дял на сивата икономика, подхранвана от слабости в

правоприлагането и регулаторната рамка, намалява данъчната основа, възпрепятства способността на правителството да прилага икономически политики и оказва отрицателно въздействие върху бизнес климата.

Що се отнася до **европейските стандарти**, преговорите по ССА показаха, че Сърбия разполага с необходимия административен капацитет, за да напредва към ЕС. Сърбия ще бъде в състояние да изпълни едно бъдещо ССА, ако този капацитет бъде използван правилно.

Сърбия отбеляза известен напредък по приоритетите на партньорството в областта на **вътрешния пазар**. По отношение на *свободното движение на стоки* Сърбия създаде нов орган за акредитация и постигна напредък при публикуването на национални стандарти, но административният капацитет и законодателната рамка трябва да бъдат доразвити. Сърбия напредна към целта за членство в СТО. Направени бяха административни и законодателни подобрения в областта на *митниците и данъчното облагане*. Сърбия измени законодателството за акцизите и хармонизира закона за митническите тарифи в съответствие с Комбинираната номенклатура на ЕС. Въпреки това, капацитетът за прилагане все още е ограничен. Известен напредък бе постигнат в *конкуренцията* след създаването на комисията за защита на конкуренцията. Трябва да се гарантира независимостта на комисията. Малък напредък бе отбелязан при контрола върху държавните помощи и все още не е създаден независим орган за държавните помощи. Напредъкът в областта на *обществените поръчки* също бе малък и все още са необходими усилия както за изменение на законодателството, така и за укрепване на административния капацитет. Известен напредък бе направен по отношение на *правата върху интелектуална собственост* най-вече благодарение на изясняването на статута на института за правата върху интелектуална собственост, което сложи край на едногодишна институционална безизходица. Напредъкът в *трудова заетост* бе малък, но работата в сферата на *социалните политики* продължи чрез изготвянето на правната рамка за здравословни и безопасни условия на труд. Малък напредък бе постигнат и в *образованието*, където са необходими усилия за увеличаване на административния капацитет, на координацията между отговорните институции и на връзките с пазара на труда.

Сърбия отчете напредък в привеждането на редица **секторни политики** в съответствие с европейските стандарти. В областта на *индустрията и МСП* Сърбия подкрепя изцяло Европейската харта за малките предприятия. Подготовката на Сърбия в областта на *селското стопанство* напредва добре. Въпреки това, в редица по-специфични области като ветеринарните и фитосанитарни въпроси и безопасността на храните усилията трябва да продължат и да се активизират. Постигнат бе напредък при подобряване на качеството и надеждността на *статистиката* за пазара на труда и стопанските дейности, но е нужен по-голям напредък в статистическите данни за селското стопанство, както и по отношение на укрепването на административния капацитет.

Известен напредък бе постигнат в изпълнението на приоритетите на Европейското партньорство в областта на *транспорта*. Понастоящем Сърбия работи по прилагането на първата преходна фаза на Споразумението за Обща европейска въздухоплавателна зона. Страната обаче не прилага това споразумение на практика. Сърбия участва активно в изграждането на Основната регионална транспортна мрежа и в Обсерваторията за транспорта на Югоизточна Европа. Нужни са по-големи усилия в областта на автомобилния, железопътния и комбинирания транспорт и национална стратегия за целия транспортен сектор. Известни подобрения бяха направени в

енергийния сектор, по-специално чрез либерализирането на вътрешния енергиен пазар. Въпреки това, енергийната политика все още е на ранен етап от развитието си и трябва да се обърне специално внимание на подобряването на енергийната ефективност, възобновяемите енергийни източници и защитата от радиация. Като участник в Договора за енергийна общност Сърбия трябва да прилага съответното законодателство на ЕС за енергетиката.

Малък напредък бе постигнат в областта на *информационното общество и медиите*. Националната агенция за радио и телевизия трябва да подобри прозрачността и отчетността на работата си. Малък напредък бе постигнат в приемането на законодателство за *околната среда* в съответствие с Европейското партньорство. Бяха положени усилия за създаването на инспекторати, но те не разполагат с достатъчен капацитет, за да постигнат съгласувано прилагане на законодателството за околната среда.

Сърбия не е напреднала достатъчно в областта на *финансовия контрол* и през отчетния период малко неща се промениха. Необходимо е да бъдат предприети редица стъпки за създаването на всеобхватна и ефективна система за публичен вътрешен финансов контрол

Известен напредък бе постигнат в областта на *правосъдието, свободата и сигурността*. Бяха сключени споразумения за облекчаване на *визовия режим* и реадмисия между Европейския съюз и Сърбия и бе приет закон за документите за пътуване. Въпреки това, настоящият визов режим не съответства изцяло на европейските стандарти. Също така трябва да бъдат издадени паспорти с биометрични данни в съответствие със стандартите на ЕС. Още не е приет законът за чужденците. Известни подобрения бяха направени в областта на *граничния контрол*, включително предаването на управлението на държавните граници от сръбските въоръжени сили на Министерството на вътрешните работи. Необходими са по-нататъшни усилия за създаването на система за интегрирано управление на границите. Резултатите в борбата с *незаконната миграция* бяха подобрени, но напредъкът в областта на *убежището* бе малък.

Изпирането на пари представлява сериозен проблем в Сърбия. Прилагането на новата законодателна рамка е бавно и все още не са приети законодателство и стратегия за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Липсват ефективни мерки за привеждане в сила на задължението за деклариране на имущество и за проверка на декларациите. Сътрудничеството между съответните държавни органи трябва да бъде подобро.

Законодателството за борба с *наркотиците* е до голяма степен в съответствие с международните конвенции и сръбските правоприлагащи органи постигнаха известен напредък в борбата с контрабандата на наркотици въпреки ограничените ресурси, с които разполагат. Географски разположена на балкански транзитен път, Сърбия е транзитен пункт за различни видове наркотици. Малък напредък бе постигнат при решаване на проблема със злоупотребата с наркотици в страната и приемането на национална стратегия.

Законът за *полицията* е в процес на прилагане и повечето наредби вече са приети. Нужни са повече усилия за укрепване на цялостния административен и професионален капацитет на полицейските сили и за по-голяма прозрачност в работата.

Известен напредък бе постигнат в борбата с *организираната престъпност* и бяха приключени важни дела, включително осъждането и наказването на виновните за убийството на бившия премиер Джинджич. Въпреки това, организираната престъпност продължава да бъде сериозен проблем за Сърбия, за който са необходими посъгласувани усилия. Планът за действие за прилагане на националната стратегия за борба с организираната престъпност не бе приет, а специализираните полицейски служби не разполагат с необходимия капацитет за пълноценно изпълнение на своите задължения. Разпоредбите за конфискуване на приходи от престъпна дейност не се прилагат адекватно и е необходимо допълнително законодателство за изземване на имущество.

Постигнат бе напредък в борбата с *трафика на хора* чрез подобряване на регионалното сътрудничество и приемане на национална стратегия. Сърбия бе призната като отправна точка, транзитен пункт и крайна дестинация. Сърбия все още е на ранен етап в изработването на всеобхватен подход в борбата с тероризма. В службите на криминалната полиция бе създаден специален отдел. Все още се очаква ратифицирането на редица международни конвенции. Напредъкът в областта на *защитата на лични данни* е малък и сегашното законодателство не е в съответствие с европейските стандарти.

Косово съгласно Резолюция 1244 на Съвета за сигурност на ООН

По отношение на **политическите критерии** Косово отбеляза напредък при изпълнение на някои ключови приоритети на Европейското партньорство. Временните институции на самоуправление (ВИС) изпълниха основните си функции в съответните области на правомощия. Въпреки това, мисията на ООН за временна администрация в Косово (ЮНМИК) все още носи основната законодателна и изпълнителна отговорност. Отношенията между косовските албанци и косовските сърби продължиха да бъдат обтегнати. Укрепването на принципа на правовата държава, политиката за борба с корупцията, борбата с организираната престъпност и насърчаването на диалога между общностите са основните политически предизвикателства пред Косово.

Що се отнася до **демократията и правовата държава**, поддържа се обща стабилност въпреки закъснения в процеса за определяне на статута и редица инциденти. Допълнителен напредък бе отбелязан при прехвърлянето на отговорности към ВИС. Въпросът за статута обаче остава най-важният политически въпрос в Косово. Политическите лидери на Косово участваха в процеса за определяне на статута на Косово и оказаха сътрудничество на международната общност и планиращите екипи на ЕС в подготовката за прилагане на статута в съответствие с пакета на Специалния пратеник на Генералния секретар на ООН⁹. Понастоящем те участват в политически разговори под егидата на международната тройка ЕС-САЩ-Русия за бъдещия статут на Косово. По принцип косовските сърби не участват във ВИС. Властите упражняват ограничен контрол върху някои области, в които продължават да функционират паралелни институции, включително паралелни съдилища, прилагащи сръбското законодателство. Такава е ситуацията в северните общини. Институциите на Косово се нуждаят от укрепване на всички равнища.

---

⁹ S/2007/168/Add.1.

Събранието участва по-активно в законодателния процес, като административният и законотворческият му капацитет се подобриха. За първи път събранието използва за основа на работата си годишна работна програма. Въпреки това, административният и законотворческият капацитет на събранието трябва да укрепнат.

Коалиционното *правителство* се запази стабилно. Капацитетът за централно координиране на кабинета на министър-председателя се подобри. Правителството отдава голям приоритет на въпросите, свързани с европейската интеграция. То участва активно в срещи в рамките на механизма за проследяване на Процеса на стабилизиране и асоцииране. Правителството активизира дейностите си, насочени към етническите малцинства, и по-специално косовските сърби. Назначен бе един министър, който е косовски сърбин. Общините спазиха по-добре бюджетните ограничения. Въпреки това, сътрудничеството между правителствените служби и между централните и общински власти продължава да бъде трудно. Целта на правителството за представителство на малцинствата в администрацията още не е постигната.

Ефективността на *публичната администрация* се подобри. Правителството одобри план за действие за реформа в публичната администрация. Понастоящем функционира независим надзорен съвет, който да гарантира професионална, безпристрастна и отчетна държавна служба. Централната и местна публична администрация на Косово обаче продължава да бъде слаба и неефективна. Държавните служители все още се поддават на политическо влияние. Реформата трябва да бъде приложена на практика.

Съдебната система продължава да бъде слаба и нестабилна, но са предприети първоначални законодателни стъпки за създаването на необходимите структури, които сега трябва да бъдат приложени. Министерството на правосъдието и Съдебният съвет на Косово са в процес на изграждането на капацитет за упражняване на правомощията, прехвърлени им от ЮНМИК. И двата органа приеха стратегии за реформа. Министерството прие оперативен план за 2007 г. Започна да функционира специалната прокуратура. Съдебната система обаче продължава да е слаба и уязвима, тъй като действа в сложна правна среда, в която има значителна несигурност. Има натрупан значителен обем дела за разглеждане, включително дела, свързани с бунтовете през март 2004 г.

Агенцията за *борба с корупцията* функционира от февруари 2007 г. По силата на закона и плана за действие за борба с корупцията политиците и високопоставените държавни служители декларираха имуществото си. И все пак, корупцията е широко разпространена и представлява много сериозен проблем.

В областта на *правата на човека и защитата на малцинствата* бе постигнат малък напредък. Институционалната и правна рамка за защита на свободата на изразяване се подобри, но върху медиите продължава да се упражнява неправомерен натиск, който сериозно ограничава откритите публични дебати. Малцинствата и други уязвими групи се сблъскват с ограничения при упражняване на свободата си на събиране и сдружаване. Свободата на вероизповедание не се съблюдава изцяло, нападенията срещу религиозни обекти продължиха, а разследванията не винаги приключват с доказателства. Системата за правна помощ все още не функционира пълноценно. Известен напредък бе постигнат при подобряване на системата на местата за лишаване от свобода, но инфраструктурата и стандартите за сигурност трябва да бъдат още осъвременени.

Правата на жените все още заемат малко място в обществените нагласи. Необходимо е да продължи разработването на законодателство за равенството на половете, а прилагането му да бъде ускорено. Жените трябва да бъдат защитени в по-голяма степен срещу всички форми на насилие. *Правата на децата* не се съблюдават изцяло, а механизмите за закрила са неадекватни. Равнището на детска смъртност в Косово продължава да е високо. Интегрирането и защитата на *социално уязвими групи* не са изцяло гарантирани. В съответствие със стандартите на ЕС бе изготвено законодателство за борба с дискриминацията, но напредъкът при прилагането му е малък. *Вещните права* не винаги са гарантирани и при тях има неяснота и правна несигурност. Изпълнението на съдебните решения и присъдите е слабо.

Много малък напредък бе постигнат по отношение на *завърналите се лица, бежанците и вътрешно разселените лица*. Интеграцията и защитата на завърналите се и вътрешно разселените лица не са изцяло гарантирани.

Правата на малцинствата в Косово са гарантирани със закон, но на практика са ограничени от съображения за сигурност. Правителствените лидери положиха усилия да се запознаят с проблемите на малцинствените общности, но тези усилия трябва да бъдат актуализирани и последвани от конкретни действия. Малцинствата проявяват все по-голямо доверие в институцията на омбудсмана. Въпреки това, с оглед на общата ситуация упражняването на правата на малцинствата е ограничено. Ромската общност, ашкалите и египетската общност продължават да живеят при много тежки условия и да бъде обект на дискриминация, особено в образованието, социалната закрила, здравеопазването, жилищното настаняване и трудовата заетост. Все още няма цялостна стратегия за интеграцията на ромската общност, ашкалите и египетската общност.

По отношение на *регионалните въпроси и международните задължения* Косово участва активно и конструктивно, доколкото му позволява настоящият статут, в инициативите за регионално сътрудничество. Подписано бе Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА). Косово участва в Обсерваторията за транспорта на Югоизточна Европа. Косово продължава да прилага разпоредбите, произтичащи от Договора за енергийна общност и от Споразумението за Обща европейска въздухоплавателна зона.

Известен напредък бе постигнат в сътрудничеството с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ), но заплахите към свидетели продължават да бъдат проблем.

Икономическото развитие на Косово продължава да бъде сериозно възпрепятствано от политическата несигурност, недостатъчното прилагане на принципа на правовата държава, ограничения производствен капацитет и слабата инфраструктура. Много високото равнище на безработица продължава да бъде сериозна причина за безпокойство. Икономическите политики се запазиха до голяма степен стабилни и се работи по някои реформи, но икономическият растеж бе отново нисък, а външнитебаланси остават нестабилни.

По отношение на **икономическите критерии** Косово отбеляза ограничен напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. Трябва да се положат по-нататъшни значителни усилия за реформа, така че в дългосрочен план Косово да бъде в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.

Икономическите политики като цяло се запазиха стабилни и пазарно ориентирани. Инфлацията бе ниска, а цените на местните стоки и услуги спаднаха. Изпълнението на бюджета за 2006 г. и първата половина на 2007 г. доведе до значителен излишък. До голяма степен това бе резултат от необичайното и далеч над очакваното увеличение на приходите, както и от факта, че разходите на правителството за инвестиции бяха по-ниски от предвидените в бюджета цифри. Косово не пое никакъв публичен външен дълг. Приватизацията на бивши обществени предприятия бе ускорена значително, въпреки че все още трябва да бъде направено много. Учредяването на предприятия, които са публична собственост, е близо до приключване, но реструктурирането трябва да продължи. Финансовият сектор се разшири и консолидира в контекста на по-голямо чуждестранно участие.

Въпреки това, растежът бе относително скромнен, а безработицата – много висока. Неадекватното прилагане на принципа на правовата държава, несигурността, свързана със статута, и фискалните рискове продължиха да влияят отрицателно на функционирането на пазарните механизми и на бизнес климата. Координирането на икономическата политика остана слабо, което затрудни постигането на консенсус в икономиката и спазването на ангажиментите по него. Външните сметки остават нестабилни поради новото нарастване на търговския дефицит. Косово все още не разполага с капацитет за износ и не е конкурентоспособно. Изграждането на жизнеспособен частен сектор бе възпрепятствано от ограничения достъп до финансиране, правната несигурност, недостатъчните умения и обучение, слабата технологична база и лошото състояние на транспортната, енергийната и комуникационната инфраструктура. Високите лихви продължиха да пречат на финансовото посредничество. Високият дял на сивата икономика, подхранвана от постоянни слабости в правоприлагането и регулаторната рамка, намалява данъчната основа, възпрепятства способността на правителството да прилага икономически политики и оказва отрицателно въздействие върху бизнес климата.

Косово постигна напредък при сближаването на своето законодателство и политики с **европейските стандарти**. В някои области като митници и свободно движение на стоки постигнатият през предишните години напредък бе запазен. Напредъкът в ефективното прилагане и привеждане в действие на законодателството обаче бе малък. Необходими са повече усилия за създаването на административен капацитет, който ще гарантира по-нататъшно сближаване с европейските стандарти и тяхното прилагане, по-специално в борбата с организираната престъпност, управлението на външните граници, данъчното облагане и енергетиката.

Известен напредък бе постигнат при прилагане на приоритетите на Европейското партньорство в областта на **вътрешния пазар** на ЕС, но Косово все още е на много ранен етап в усилията си да спазва европейските стандарти. Известен напредък бе отбелязан и при *свободното движение на стоки*, по-конкретно с въвеждането на необходимото законодателство и хоризонтална инфраструктура. Що се отнася до хоризонталните мерки и стандартизацията, напредъкът бе малък. Правната рамка за *свободата за предоставяне на услуги и правото на установяване* все още е фрагментарна. По отношение на *свободното движение на капитали* трансферът на сръбски динари към районите с преобладаващо население от косовски сърби трябва да бъде по-прозрачен.

Добър напредък може да бъде отчетен при *митниците*. Митническата служба увеличи капацитета си, а звената за митнически контрол, разузнаване и разследване укрепнаха и вече функционират. Малък напредък бе постигнат в областта на *данъчното облагане*. Данъчната администрация е неефективна. Капацитетът на администрацията за прилагане на данъчното законодателство все още е слаб. Малко резултати могат да бъдат отчетени и в областта на *конкуренцията*. В областта на *обществените поръчки* бе обнародван закон, изменящ закона за обществените поръчки от 2004 г. Необходими са обаче повече усилия за по-добро спазване на европейските стандарти при обществените поръчки в Косово. Малък напредък може да бъде отчетен при *закона за интелектуалната собственост*. Фалшифицирането и пиратството продължават да бъдат широко разпространени.

Няма особен напредък по отношение на европейските стандарти в *социалната политика и политиката за трудова заетост*. Няма цялостна стратегия за трудова заетост, а инспекторатът по труда не разполага с подходящия капацитет за осъществяването на мониторинг на прилагането на основното трудово законодателство. По отношение на европейските стандарти в *образованието и научните изследвания* известен напредък бе постигнат в образователната сфера, но капацитетът на системата за образование и обучение все още е много недоразвит и са нужни усилия за стандартизиране и уеднаквяване на системата за висше образование.

Що се отнася до *секторните политики*, известен напредък може да бъде отчетен в областта на *индустрията и МСП*, което направи започването на стопанска дейност по-бързо и по-евтино. Въпреки това, подготовката в тази област все още е на ранен етап.

Малък напредък бе постигнат в областта на *земеделието*, ветеринарните и фитосанитарни въпроси и *рибарството*.

Известен напредък бе постигнат в областта на *околната среда*. Приети бяха редица важни закони, а повечето публични предприятия за водоснабдяване и събиране на отпадъците бяха консолидирани и учредени. Но публичните предприятия за водоснабдяване и събиране на отпадъците са изправени пред проблеми при събиране на приходите. Повечето административни структури все още са нестабилни и трябва да бъдат укрепени, което ще позволи на Косово да се справи с екологичните предизвикателства, пред които е изправено. Информираността на населението по въпроси, свързани с околната среда, продължава да бъде много слаба.

Известен напредък бе постигнат в областта на *транспорта* като цяло. ЮНМИК подписа Споразумението за Обща европейска въздухоплавателна зона от името на Косово. Косово участва активно в изграждането на Основната регионална транспортна мрежа и в Обсерваторията за транспорта на Югоизточна Европа. Въпреки това, напредъкът в железопътния сектор е ограничен. По отношение на *енергетиката* Косово е обвързано с прилагане на съответното законодателство на ЕС за енергетиката като член на Договора за енергийна общност. Но остават много сериозни предизвикателства в тази област. Институционалният и законодателен капацитет на съответните административни структури все още е слаб. Сигурната доставка на електроенергия не е гарантирана. Този проблем засяга най-вече селските и отдалечените райони. Събирането на приходите продължава да бъде предизвикателство.

Малък напредък бе постигнат в областта на *информационното общество и медиите*. Трябва да се постигне ефективно либерализиране и прилагане на конкуренцията на пазара за електронни комуникации. Напредък бе отбелязан в реформата на медиите, но трябва да се решат въпросите за стабилното и устойчиво финансиране на общественото радио и телевизия, за независимата медийна комисия и за медиите на малцинствата.

Известен напредък бе постигнат в областта на *финансовия контрол*. Малък напредък може да бъде отчетен в *статистиката*. Статистическата инфраструктура и капацитетът за управление на статистическата служба продължават да бъдат недостатъчни.

По отношение на *правосъдието, свободата и сигурността* неравномерен напредък бе постигнат при сближаване на законодателството и практиките на Косово с европейските стандарти. В Косово няма *визов* режим. Необходима е работа, насочена към въвеждането на паспорти с биометрични данни в съответствие със стандартите на ЕС. Докато ЮНМИК продължава да носи основната отговорност за *управлението на границите*, а КФОР – за демаркационната граница, граничната полиция на Косово отговаря за управлението на потока от преминаващи през Косово лица. Бяха подписани споразумения за сътрудничество и взаимна подкрепа между граничната полиция, митническата служба, агенцията по ветеринарни въпроси и храни, както и министерството на културата, младежта и спорта. Въпреки това, контролът върху движението на лица вътре и извън Косово не винаги отговаря на европейските стандарти.

Няма закон за *убежището*. Няма центрове и жилищни условия за настаняване на търсещите убежище. Много малко лица кандидатстват за убежище в Косово. По отношение на *реадмисията* ВИС трябва да активизират подготовката във връзка с нарастващия брой завръщащи се в съответствие с европейските стандарти; все още няма специални закони, стратегии и планове за действие, нито са предвидени бюджетни разпоредби.

Отговорностите в борбата с *изпирането на пари* бяха прехвърлени на ВИС само отчасти. Откъслечен напредък може да бъде отчетен в борбата с изпирането на пари. Приключи разследването по различни дела, но все още не са издадени съдебни присъди. Разнообразието от участници в борбата с изпирането на пари и липсата на ясно разпределение на компетенциите пречи на разследването и на съдебното преследване на престъпленията, свързани с изпирането на пари. Липсата на прокурори, специализирани в случаите на изпиране на пари и икономически престъпления, продължава да бъде голямо предизвикателство.

Косово е един от основните пътища за трафик на *наркотици* към Западна Европа. Известен напредък бе отбелязан при приемането на ново законодателство и укрепването на съответните административни структури. Изземването на наркотици нарасна. Въпреки това, няма стратегия за предотвратяване и борба с незаконния транспорт и незаконната употреба на наркотици. Трафикът на наркотици продължава да предизвиква сериозно безпокойство.

Известен напредък може да бъде отчетен в *полицията*. Като цяло полицейската служба на Косово изпълнява задачите си по професионален и компетентен начин, особено по отношение на дребните престъпления. Разследването на тежки престъпления обаче все още е неефективно. Междуведомственото и международното сътрудничество не винаги е задоволително. Няма закон за полицията. Местата за полицейско задържане не отговарят на международните стандарти. Липсват единни процедури и свързани с тях форми на полицейско задържане. Косово все още не разполага със стратегия за намаляване на престъпността както на централно, така и на местно равнище.

Борбата с *организираната престъпност*, включително борбата с трафика на хора, продължава да бъде сериозно предизвикателство. Броят на разследваните случаи на организирана престъпност нарасна значително през първата половина на 2007 г. Съответните административни структури бяха укрепени, но продължават да бъдат неефективни поради липсата на умения и оборудване. Законодателната рамка за борба с организираната престъпност все още е непълна, по-специално по отношение на защитата на свидетели, агентите под прикритие, конфискуването на имущество, закона за борба с мафията и самия закон за организираната престъпност. Все още не е изготвена стратегия за събирането на оръжие. Косово продължава да бъде крайна точка и транзитен пункт за жертвите на *трафика на хора*. Не съществува специално законодателство за трафика на хора.

Няма развитие по отношение на *защитата на личните данни*. Все още няма общо законодателство за защита на данните и не е създаден независим надзорен орган по защита на данните.

Турция

Турция продължава да изпълнява в достатъчна степен **политическите критерии** от Копенхаген. Вследствие на конституционната криза през пролетта бяха проведени предсрочни парламентарни избори, на които изцяло бяха спазени демократичните стандарти и принципът на правовата държава. Въпреки това, напредъкът в политическите реформи през 2007 г. бе ограничен. Необходими са значителни по-нататъшни усилия, по-специално в области като свободата на изразяване, гражданския контрол над военните и правата на немюсюлманските религиозни общности. Допълнителен напредък трябва да бъде отбелязан в борбата срещу корупцията, в съдебната реформа, правата на синдикатите и правата на жените и децата.

Що се отнася до **демократията и правовата държава**, парламентарните избори бяха свободни и честни, изборителната активност бе висока и новият *парламент* е представителен за политическото многообразие в страната. Избирането на председател на парламента през август се състоя при спазване на конституцията. Сформирано бе ново правителство, което представи програма за реформи, ориентирана към ЕС.

Известен напредък бе постигнат в законодателната реформа на *публичната администрация* и държавната служба.

По отношение на *гражданския контрол върху силите за сигурност* изходът от конституционната криза през пролетта на 2007 г. потвърди върховенството на демократичния процес. Въпреки това, военните публично изказаха мнения по въпроси извън пълномощията им и все още не е установен пълен граждански надзор над военния и парламентарен контрол върху разходите за отбрана.

Известен напредък бе постигнат при подобряване на ефективността на *съдебната система*. Обучението на съдии, прокурори и служители на съда, както и модернизиранието продължиха. Все още обаче е налице загриженост за независимостта и безпристрастността на съдебната власт.

Малък напредък бе постигнат в *борбата с корупцията*. Корупцията е широко разпространена. Продължаващата липса на цялостна антикорупционна стратегия, план за действие и механизъм за координация е причина за безпокойство.

По отношение на *правата на човека и защитата на малцинствата* Турция отбеляза напредък в ратифицирането на международни инструменти за защита на правата на човека и в изпълнението на решения на Европейския съд за правата на човека. Нужни са обаче още усилия. Институционалната рамка, свързана с правата на човека, трябва да бъде осъвременена.

Турската правна рамка включва всеобхватен набор от предпазни мерки срещу *мъченията и малтретирането*. Запази се тенденцията на спад в броя на съобщените случаи на мъчение и малтретиране. Въпреки това, все още има такива случаи особено преди задържането. Турция трябва да разследва по-задълбочено обвиненията за нарушаване на човешките права от страна на служители на силите за сигурност.

Що се отнася до *свободата на изразяване*, през 2007 г. се увеличиха случаите на преследвания на журналисти, интелектуалци и защитници на правата на човека заради изразени мнения, които не подбуждат към насилие. Това доведе до случаи на самоцензура. Член 301 и други разпоредби от турския наказателен кодекс, които ограничават свободата на изразяване, трябва да бъдат приведени в съответствие с Европейската конвенция за правата на човека и съдебната практика на Европейския съд за правата на човека.

Що се отнася до *свободата на вероизповедание*, все още не е изготвена правна рамка, която да съответства на Европейската конвенция за правата на човека и да позволява на всички религиозни общности да функционират без неправомерни ограничения. Няма напредък по отношение на трудностите, с които се сблъскват немюсюлманските религиозни общности и алевитите. Властите трябва да предприемат по-енергични усилия за предотвратяване на дискриминацията, нетолерантността и свързани с тях актове на насилие.

Общественото внимание към въпросите, свързани с равенството на половете, продължи да нараства и бяха предприети повече действия за подобряване на *правата на жените*. По-специално бе постигнат напредък при защитата на жените от насилие. Тези усилия обаче трябва да бъдат още активизирани. Правната рамка е налице, но е необходимо да бъде изцяло приложена.

Напредък бе постигнат в няколко области, свързани с *правата на детето*, включително регистрацията на новородените и образованието. Необходими са обаче още усилия в тези области, както и усилия за предотвратяване на насилието срещу деца и подобряване на цялостното прилагане на съответното законодателство.

По отношение на *правата на синдикатите* Турция не гарантира спазването на всички права на синдикатите в съответствие със стандартите на ЕС и съответните конвенции на Международната организация на труда (МОТ), по-специално правото на организиране, стачкуване и на колективно договаряне. Необходимо е ново законодателство за укрепване на правата на синдикатите.

Ситуацията във връзка с *правата на малцинствата* в Турция остава непроменена. Няма напредък при привеждане на турските практики в съответствие с европейските стандарти. Все още се налагат ограничения върху упражняването на *културни права*, по-специално върху използването на езици, различни от турския, по радиото и телевизията, в политическия живот и при достъпа до обществени услуги. Няма възможности за изучаването на кюрдски в публичните и частните училища. Ромите са обект на дискриминация при достъпа до адекватно жилищно настаняване, образование, социална закрила, здравеопазване и трудова заетост. Принудителните изваждания продължават да бъдат сериозен проблем.

Към *ситуацията на източната и югоизточната част* трябва да се приложи всеобхватен подход, за да се преодолеят икономическите и социалните трудности на региона и за да се създадат условия, които да позволят на преобладаващото кюрдско население да се възползва пълноценно от правата и свободите си. Обезщетяването на *вътрешно разселени лица* продължи и бяха предприети мерки за подобряване на прилагането на съответното законодателство. Въпреки това, правителството не разполага с цялостна национална стратегия за вътрешно разселените лица, включително за завръщането им.

Увеличиха се *терористичните атаки* на ПКК, която е включена в списъка на ЕС на терористичните организации.

Във връзка с *регионалните въпроси и международните задължения* Турция изрази трайна подкрепа за усилията на ООН да бъде намерено цялостно решение на *кипърския проблем*. Въпреки това, няма напредък за нормализиране на двустранните отношения с Република Кипър. Турция не е приложила изцяло допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране и не е премахнала всички препятствия пред свободното движение на стоки, включително ограниченията върху директните транспортни връзки с Кипър.

Отношенията с Гърция се развиха положително. Бяха предприети по-нататъшни стъпки за изграждане на доверие, но не бе постигнато споразумение по споровете относно границите. Турция продължи да играе положителна роля на *Западните Балкани*. Добросъседските отношения продължават да бъдат от ключово значение.

Икономиката на Турция продължи да бележи бърз растеж с голям приток на чуждестранни инвестиции. Паричната и фискална политика бяха до голяма степен адекватни. Инфлационният натиск, нарастващите външни дисбаланси и по-слабата фискална дисциплина през 2007 г. могат да се отразят на макроикономическата стабилност. Структурните реформи се забавиха, а липсата на гъвкавост на пазара на труда възпрепятства създаването на работни места.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Турция може да бъде считана за функционираща пазарна икономика. Тя би трябвало да бъде в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план, при условие че прилага цялостната си програма за реформи за овладяване на структурните слабости.

Икономическият растеж остана висок до голяма степен благодарение на по-големия износ, а доверието на бизнеса бе силно. Новото правителство показва силната си ангажираност за фискална консолидация и структурна реформа. Силната лира и фискалната дисциплина намалиха публичния дълг въпреки високите разходи по заемите и известни смущения на финансовия пазар. Централната банка води предпазлива и отговорна парична политика. ПЧИ нараснаха значително, най-вече като закупуване на турски дружества от чуждестранни субекти, и играха по-голяма роля за намаляване на рисковете, свързани с макроикономическите дисбаланси.

Въпреки това, данъчните облекчения и по-високите разходи за инфраструктура доведоха до отслабване на фискалната позиция през 2007 г. Нужни са корективни мерки за постигане на бюджетната цел през 2007 г. Инфлационният натиск нарасна най-вече поради цените на храните и услугите и заплатите и ако не бъдат направени сериозни промени в политиката, заложената от правителството и централната банка инфлация за края на 2007 г. може да не бъде постигната.

Голяма част от нарастващия дефицит по текущата сметка все още се финансира от притока на краткосрочен капитал. Фискалният натиск върху работната ръка продължава да бъде много силен и възпира създаването на законни работни места. Липсата на структурна гъвкавост на пазара на труда възпрепятства създаването на работни места и трудовата заетост сред жените.

Темпото на приватизация се забави. Човешкият капитал продължи да бъде до голяма степен зле приспособен към нуждите на една бързо растяща и развиваща се икономика, особено в експортните сектори. Големите регионални различия се запазиха. Липсата на прозрачност при отпускането на държавни помощи продължава да вреди на воденото на ефективна икономическа политика. Предвидените реформи в системата за социална сигурност и енергийния сектор бяха отложени. Високият дял на сивата икономика, подхранвана от слабости в правоприлагането и регулаторната рамка, намалява данъчната основа, възпрепятства способността на правителството да прилага икономически политики и оказва отрицателно въздействие върху бизнес климата.

Турция има по-добра **способност да поеме задълженията, свързани с членството**. Постигнат бе напредък в повечето области, по-специално при свободното движение на стоки, финансовите услуги, трансевропейските мрежи и науката и изследователската дейност. Напреднало е сближаването на законодателството в някои области като свободното движение на стоки, правата върху интелектуална собственост, антиръстовата политика, енергетиката, статистиката, предприятията и индустриалната политика, защитата на потребителите и здравеопазването и науката и изследователската дейност. Въпреки това, сближаването на законодателството трябва да продължи особено в области като свободното движение на услуги, държавните помощи, селското стопанство, рибарството, безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарна политика и околната среда. Турция все още не е изпълнила редица свои задължения по силата на установения с ЕС Митнически съюз. Административният

капацитет на Турция, който ще ѝ позволи да се справи с достиженията на правото на ЕС, трябва да бъде още подобрен.

По отношение на *свободното движение на стоки* степента на сближаване на законодателството е като цяло напреднала с изключение на процедурите за уведомяване и взаимното признаване. Турция отбеляза напредък в повечето области като акредитацията, стандартизацията, оценката на съответствието и контрола върху пазара. Все още обаче съществуват някои технически препятствия пред търговията. Напредъкът при *правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги* бе много ограничен; степента на сближаване на законодателството все още е ниска. Що се отнася до *свободното движение на капитали*, Турция постигна напредък в движението на капитали и предотвратяване на изпирането на пари. Постигнат бе добър напредък при *финансовите услуги*, особено в банковия сектор, застраховането и професионалните пенсии, както и известен напредък на пазара на ценни книжа и инвестиционни услуги.

В областта на *обществените поръчки* напредъкът бе ограничен. Административният капацитет се подобри. Въпреки това, отговорностите за изготвянето на политика и за прилагането ѝ продължават да бъдат фрагментарни. Турция постигна малък напредък в *дружественото право*. Проектът на търговски кодекс не бе приет. При *закона за интелектуалната собственост* сближаването напредва добре. Постигнат бе по-нататъшен напредък. Но законите трябва да се прилагат и привеждат в действие много по-категорично. Турция отбеляза известен напредък по отношение на *информационното общество и медиите*. Либерализирането на пазара на електронните комуникации и информационните технологии продължи.

Напредъкът в областта на *конкуренцията* бе по отношение на сближаването на антиръстовото законодателство. Въпреки това, няма напредък при приемането на законодателството за държавните помощи и създаването на орган за мониторинг върху държавните помощи. Финализирането на Националната програма за реструктуриране на сектора за добив на стомана продължава да бъде приоритет. Турция не е информирала Комисията за схеми за държавна помощ.

Сближаването на законодателството в областта на *земеделието и развитието на селските райони* бе ограничено. Известен напредък бе постигнат при органичното земеделие. Начален напредък бе постигнат с изготвянето на проект на програма за развитие на селските райони и с приемането на изпълнителни разпоредби за усвояването на средствата от Общността. Въпреки това, подготовката за работещи структури значително изостава. Турция не е премахнала техническите препятствия пред търговията с говеждо месо и живи говеда. В областта на *рибарството* бе постигнат напредък при управление на ресурсите и флота. Турция обаче не е отбелязала напредък в сближаване на законодателството. Капацитетът за прилагане е на ранен етап и в земеделието, и в рибарството. Малък напредък бе постигнат при *безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарна политика*. Ефективният контрол върху заболяванията при животните, по-специално шапа, продължи да бъде сериозна причина за безпокойство. Сближаването на законодателството е на ранен етап.

Известен напредък бе постигнат в *транспортната политика*. Сближаването на законодателството в автомобилния, въздушния и морския транспорт продължи. Турция обаче не е постигнала напредък в железопътния сектор. Тя отказва да приведе двустранните си споразумения за авиационни услуги с държави-членки в съответствие със законодателството на Общността. Липсата на комуникация между центровете за въздушен контрол в Турция и Република Кипър излага на риск въздушната безопасност. Добър напредък бе постигнат в областта на *трансевропейските мрежи*. Трябва да бъде направена оценка на транспортната инфраструктура. По отношение на инфраструктурата значителен напредък бе направен при междусистемния газопровод Турция-Гърция, чието изграждане почти приключи. Участието на Турция в газопровода Набуко продължава да бъде от ключово значение за успеха на проекта. Има известен напредък в *енергетиката*. Приет бе рамков закон за енергийната ефективност. Турция обаче не е поставила амбициозни цели в областта на възобновяемите енергии. Като цяло, напредъкът в законодателното сближаване е скромно.

Постигнат бе известен напредък при *данъчното облагане*. Въпреки това, Турция не реши въпросите с обхвата на прилагане и ставките на ДДС, структурата и ставките на акцизите и прякото данъчно облагане. Дискриминационното облагане на алкохолните напитки и тютюневите изделия продължи.

Напредък бе постигнат в *статистиката*, по-специално при инфраструктурата, класификациите и секторната статистика. Като цяло, сближаването на законодателството напредва добре. То обаче не е пълно при регистрите, статистиката за земеделието и икономическата и парична статистика.

Известен напредък бе постигнат в областта на *икономическата и парична политика*. Цялостното сближаване на законодателството в тази област е напреднало. Въпреки това, трябва да има по-тясно сътрудничество между органите, които разработват политики. Турция отбеляза малък напредък в сближаване на *политиката за трудова заетост и социалната политика с достиженията на правото на ЕС*. Социалният диалог трябва да се разшири, а сивата икономика – да се ограничи.

Напредък бе направен в областта на *политиката за предприятията и индустриалната политика*: започна да функционира Агенцията за подкрепа и насърчаване на инвестициите и бе приета стратегия за туризма. Като цяло, Турция има висока степен на сближаване на законодателството. Добър напредък бе постигнат в сближаване с политиките на ЕС в областта на *науката и изследователската дейност*. Въпреки това, броят на научните работници и участието на частния сектор в изследователската дейност продължават да бъдат ограничени. Напредък бе отбелязан в *образованието и културата*, по-специално чрез участие в програми на Общността. Турция постигна добро цялостно равнище на сближаване на законодателството в тези области.

Напредък бе постигнат в *регионалната политика и координацията на структурните инструменти*, по-специално при определянето на структури за прилагане на компонентите на регионалното развитие от новия общностен Инструмент за предприемчивостна помощ (ИПП). Въпреки това, цялостното сближаване на законодателството остана ограничено. Административният капацитет на централно равнище изостава. На регионално равнище процесът на създаване на структури за прилагането на мерки на регионалната политика буксува.

Известен напредък може да бъде отчетен в *съдебната система*, по-специално по отношение на обучението и използването на информационни технологии в работата по съдебните дела; необходими са още усилия за укрепване на независимостта на съдебната система, особено що се отнася до състава на Висшия съвет на съдиите и прокурорите. Малък напредък бе направен в борбата с корупцията. Няма цялостна стратегия, нито план за действие.

По отношение на *основните права* малък напредък бе постигнат в законодателството и практиката. Необходими са значителни по-нататъшни усилия в тази област.

В областта на *правосъдието, свободата и сигурността* Турция продължи да напредва, особено в борбата с организираната престъпност и трафика на наркотици и хора. Нужни са обаче значителни и последователни усилия в области като полицейското сътрудничество, убежището, миграцията и външните граници.

По отношение на *околната среда* Турция постигна съществен напредък в укрепването на административния капацитет на централно равнище. Въпреки това, напредъкът в хоризонталното законодателство, качеството на въздуха, химикалите, шума и отпадъците бе малък. Турция не е постигнала напредък в областта на индустриалното замърсяване и управлението на риска. Степента на сближаване на законодателството продължи да бъде ниска.

Сближаването на законодателството в областта на *защитата на потребителите* е в напреднала фаза. Постигнат бе известен напредък, но прилагането изостава. Движението на потребителите в Турция продължи да бъде слабо. Турция отбеляза известен напредък в областта на *защитата на здравето*. Сближаването на законодателството също напредва бавно. Административният капацитет започна да се подобрява.

Що се отнася до *Митническия съюз*, Турция постигна високо равнище на сближаване на законодателството. Това сближаване обаче не е пълно в сферата на зоните за свободна търговия, митническите облекчения, борбата с фалшиви стоки и контрола след митническо освобождаване. Безмитните магазини на пунктовете за влизане в Турция не са в съответствие с *достиженията на правото на ЕС*. Турция напредна също в сближаването на законодателството в областта на *външните отношения*, но все още не е *приела изцяло позициите на ЕС в СТО* и в ОИСР.

Приобщаването на Турция към Общата външна политика и политиката на сигурност на ЕС продължи. Турция продължи усилията си за насърчаване на регионалната стабилност в съответствие с политиките на ЕС. Желанието на страната да продължи участието си в ЕПСО се приветства. Въпреки това, Турция е против включването на Република Кипър и Малта в сътрудничеството ЕС-НАТО. Турция не е възприела позицията на ЕС за членство на някои групи доставчици. Турция не е подписала статута на Международния наказателен съд. Сухопътната граница на страна с Армения продължи да бъде затворена.

Подготовката в областта на *финансовия контрол* напредва добре. Обнародвани бяха допълнителни изпълнителни наредби за прилагане. Но измененият закон за турската сметна палата все още не е приет. Турция не е актуализирала политиката и законодателството си за публичния вътрешен финансов контрол. Подготовката за сътрудничество на постоянните структури с Европейската служба за борба с измамите е на ранен етап. Няма особено развитие по отношение на *финансовите и бюджетни разпоредби*.